

Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 18. novembra 1965
Leto XVII. — šte. 45 Cena 50 din

POMURSKI VESTNIK
IZHAJA OD FEBRUARJA 1949 — NAJPREJ KOT TEDNIK »LJUDSKI GLAS.« NATO OD JULIJA 1952 KOT »OBMURSKI TEDNIK.« DO PREIMENOVANJA V SEDANJI NASLOV, KOT GLASILO OKRAJNEGA ODBORA SZDL OD JANUARJA 1963 IZHAJA LIST KOT TEDENSKO GLASILO OBČINSKIH ODBOROV SZDL SLOVENIJE V POMURJU LIST IZDAJA CASOPISNO-ZALOŽNIŠKO PODJETJE »POMURSKI TISK« V M. SOBOTI — DIREKTOR STEFAN ANTALIC — LIST UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI UREDNIK STEFAN BALAZIC. NASLOV UREDNIŠTVA — MURSKA SOBOTA, KIDRICEVA UL. 4. TEL. 21-383

OBČINSKA KONFERENCA ZMS V LENDAVI

Boljše sodelovanje političnih organizacij

Minulo nedeljo so se v Lendavi zbrali delegati mladine na redni letni konferenci. Nekaj nad 50 delegatov je predstavljalo 1.672 mladincev, ki so včlanjeni v 41 mladinskih aktivih.

V uvodnem referatu je bilo poudarjeno, da je osnovno vprašanje, s katerim se mladi srečujejo, kako prilagoditi svoje delo stalnemu družbenemu razvoju in spremembam. Vse manj se čuti potreba po propagandnem delovanju mladih in vse bolj potreba po navajanju, da se mladina sama znajde kot subjekt dela pri odločanju. Skratka v samoupravljanju naj bi se mladina uveljavljala in preko njega spreminjala njegov položaj, ter v okviru njega krojila oblike in metode svojega dela. Mladinska konferenca je imela eno samo aktualno temo: kaj se dogaja v družbeno ekonomskem življenju po reformi in ali so mladi v celoti dojemali namene reforme. Razprava je bila o nekaterih problemih konkretizirana in ugotovila, da so mladi v boju za uveljavitev

reforme skorajda popolnoma umolknil. Vprašanje je, ali je ta molk pogojen z nerazumevanjem ciljev reforme, ali pa so mladi to dojeli vsaj v glavnih obrisi, pa se kljub temu bojijo spregovoriti. Pojav molčanja seveda ni nov, a vendarle postaja zaskrbljujoč. Bili so primeri različnih pritiskov na mlade in groženj. Ob ustvarjeni psihozi iskanja rezerv v odpustu delovne sile so mladi postali v večini primerov nezainteresirani, čeprav bi morali prav sedaj kot nikoli poprej s skupnimi močmi vseh subjektivnih sil uveljavljati tiste ideje, ki naj bi reformirale gospodarstvo in družbeno življenje nasploh. Mladi so postali nestrpni, zahtevajo in v mnogih primerih upravičeno nove ljudi na odgovorne položaje, zahtevajo svežino miselnosti in odstranitev vseh ti-

stih, ki jim samoupravljanje pomeni samo fasado, za katero se skrivajo negativni pojavi.

Razgibana razprava je med drugim spregovorila o delu šolske mladine in o problemu izobraževanja nasploh. Nek diskutant je dejal, da je iskati vzrok za določeno neoperspektivnost mladih v tem, ker se po eni strani ne morejo šolati naprej, delovne organizacije ne sprejemajo več delavcev, tako jim ne preostane drugo, kot ponovno že v mladih letih postati sezonski delavci. Podatki iz letošnjega leta govorijo v prid diskutantu in postajajo zaskrbljujoči, saj je od 366 mladih, ki so končali osnovne šole, vključeno v šolanje ali uk le 179 ali 48,9 odst., doma pa jih je ostalo 187, in če k temu še dodamo tiste, ki so ostali doma iz prejšnjih let, postane problem še večji. Mladi so se znašli v takem položaju, ki ponovno zahteva izredno aktivno delovanje mladinske organizacije same kakor tudi vseh ostalih subjektivnih sil.

Med drugim je bilo na konferenci kritično ocenjeno sodelovanje mladine in ostalih družbeno političnih organizacij in društev, ki je čestokrat prepuščeno dobri volji tega ali onega predstavnika. Prizadevanja mladih pri iskanju možnosti nadaljnjega razvoja in dela v sami organizaciji, kakor tudi prizadevanja za nadaljnji razvoj komunizma so čestokrat bila osamljena, v bodoče, in to je na konferenci bilo močno poudarjeno, naj bi bila tesnejše sodelovanje vseh subjektivnih sil v komuni.

ljal o kulturno prosvetni in telesno vzgojni problematiki na področju občine. Ker se pojavlja vsako leto vprašanje organiziranja in financiranja raznih proslav, bodo že takoj v začetku leta sestavili koledar vseh proslav in določili organizatorje. Ika

Zapadel je prvi снег. Nič posebnega ni pri tem, kajti to se ponavlja iz leta v leto. Kljub temu pa je tak dan le nekaj posebnega. Letos je sneg padel zgodaj, prav sredi jeseni. Vremenoslovci pa ga napovedujejo še za naslednje dni.

LENDAVSKI KOMUNISTI SO RAZPRAVLJALI

Javna uprava po reformi

Minuli teden se je sestala osnovna organizacija ZK Lendave, v katero so vključeni komunisti, zaposleni v javni upravi, sodišču, LM in drugih ustanovah. Po strukturi članov sodeč je lahko ugotoviti, da je bila osrednja tema razprave položaj javne uprave v gospodarski reformi.

Nekaj načelnih vprašanj, ki veljajo za delovno skupnost Skupščine občine prav gotovo velja tudi za ostale ustanove in organizacije. Dilema o tem, ali je v teh organih preveč ali premalo zaposlenih, je pravzaprav že starej-

šega datuma in o tem se že razpravlja dalj časa pa vendar še do rešitev ni prišlo. V prvih ukrepih po uvedbi reforme je delovna skupnost občinske skupščine odpustila kurirje krajevnih uradov in nekaj upravnih delavcev, toda to verjetno tudi ni vse, kar se urediti da. Rezerve so nedvomno tudi pri izbrazbi zaposlenih, pa tudi v odnosu do dela tistih, ki jim družba omogoča izredni študij. Čestokrat se namreč dogaja, da je zaradi nakopičenega dela to potrebno opraviti tudi v popoldanskih urah, ob tem pa so pojavi, da se s strani tistih, ki izredno študirajo, postavlja vedno vprašanje plačila nadur. V tem so torej prav gotovo rezerve, kakor tudi v kontinuiteti dela in odstopnosti z dela med delovnim časom.

Da je temu tako, potrjuje tudi izredno bogata razprava, ki se je med drugim dotaknila tudi vprašanja zdravstva, kakor tudi odnosov, ki so v zdravstvu. Čestokrat se je prav tu kršilo načelo samo-

upravljanja in komunisti so obsodili take odnose in zahtevali ostre ukrepe proti storilcem.

Minula razprava je bila samo uvod v širšo dejavnost osnovne organizacije, ki je preko svojih komisij že začela temeljiteje analizirati dosedanje delo organizacije kot celote, pa tudi slehernega člana ZK. Ugotovljene rezerve, napake in odstopanja pa prav gotovo ne bodo dosegle same po sebi zaželenih uspehov, v kolikor ne bo prišlo do konkretnih ukrepov, ki bi napake odstranili. Zato je torej sestanek lendavskih komunistov začrtal pravo pot, ta pa mora vsekakor preko »mosta« načelnosti preiti v konkretno akcijo. J. D.

VEČERNA POLITIČNA ŠOLA

Večerna politična šola v Lendavi, ki jo organizira delavska univerza s pomočjo občinskega komiteja ZKS, bo pričela z delom 19. novembra. 42 obiskovalcev, ki so jim kadrovali osnovne organizacije ZK in samoupravni organi bo v štirih mesecih poslušala predavanja, ki bodo tokrat potekala po novem programu,

S SEJE OBČINSKEGA ODBORA SZDL V G. RADGONI

Konferenca SZDL 20. decembra

Na razširjeni seji plenuma občinskega odbora socialistične zveze so razpravljali o pripravi na občinsko konferenco, ki bo v Gornji Radgoni 20. decembra in se je bo udeležilo nad 100 delegatov.

Sklenili so, da morajo biti konference KO SZDL končane do 10. decembra, medtem ko bodo do 15. novembra izvedli razširjene seje KO SZDL, na katerih se bodo pogovorili o pripravi na krajevne konference. Obravnavali bodo evidenco članstva, ureditev članarine in vprašanja, ki zanimajo ljudi posameznih krajev. Na krajevnih konferencah bodo volili tudi delegate za kongres.

Imenovali so 4-člansko komisijo, ki bo določila, o katerih problemih bodo razpravljali na občinski konferenci, ter tričlansko komisijo za pripravo organizacijskega poročila. Bodoči občinski odbor socialistične zveze naj bi imel 18-članski upravni in tričlanski nadzorni odbor. Na plenumu so tudi sklenili, da bodo v novembru sklicali posvetovanje oziroma javno tribuno, kjer bodo razprav-

ljali o kulturno prosvetni in telesno vzgojni problematiki na področju občine. Ker se pojavlja vsako leto vprašanje organiziranja in financiranja raznih proslav, bodo že takoj v začetku leta sestavili koledar vseh proslav in določili organizatorje. Ika

Združitev s kombinatom ali ne?

Zadnji čas so v središču številnih razprav na sestankih in tudi med občani na terenu združitve trgovskih podjetij in pripojitev kmetijskih zadrug h KIK Pomurka. Moramo reči, da hitreje tečejo priprave v zadrugah.

Tri kmetijske zadruge — Prosenjakovci, Petrovci in Grad so se na sejah združenih svetov že opredelile za pripojitev h kombinatu in pripravljajo vse potrebno za referendum. O pripojitvi namreč morajo izreči odlo-

čilno besedo še člani zadruge, oziroma vsi, ki z njo sodelujejo ter zadrugi kolektivi.

Prvi koraki so torej že storjeni, vendar je treba še pred referendumom sklicati po vaseh razgovore z občani, ki z zadrugami sodelujejo, ter jim prikazati cilje, prednosti in ne nazadnje nujnost pripojitve. Te naloge se bodo morale kajpada lotiti krajevne organizacije SZDL ob sodelovanju zadrug ter kombi-

stih vprašanih, ki bodo v referatu na občinski konferenci imela osrednji pomen.

INFORMACIJE O DEVETMESECNEM GOSPODARJENJU V LJUTOMERSKI OBČINI:

Manj za investicije - več za obratna sredstva

V PREMGOVNIKU PRE-SIKA so v devetih mesecih letos nakopali za 3 odst. manj premoga kot v istem obdobju lani. Zmanjšani odkup pripisujejo slabim odkupnim prikljam v zadnjih dveh mesecih. Devetmesečna proizvodnja znaša 6.360 ton premoga. V INDOPLU so količinski proizvodnjo povečali, čeprav imajo za 8 odst. manj zaposlenih, bolezenske izostanke pa so zmanjšali za 24 odst. KRIZEVSKE OPEKARNE so v letošnjem letu zmanjšale proizvodnjo votlakov in rapid nosilcev, povečale pa so proizvodnjo strešnikov. Devetmesečna proizvodnja je za 4 odst. manjša od lanske. TEHNOSTROJ je izdelal 374 prikolic. Predvideno vrednost proizvodnje bodo do konca leta dosegli, zaradi podražitve reprodukcijskega materiala pa bodo dosegli nekoliko ma-

njša sredstva za sklade. ME-SALNICA MOČNIH KRMIL je dosegla v devetih mesecih le 55 odst. predvidene proizvodnje. Ob pričetku izvajanja reforme se je povpraševanje po močnih krmilih močno zmanjšalo, vendar se stanje ponovno izboljšuje. Pri VŽK vpliva na ugoden finančni rezultat predvsem ugodna prodaja vina letnika 1964. V obratu za gozdarstvo je bila proizvodnja zmanjšana zaradi pomanjkanja hlodovine. Trgovsko podjetje VESNA beleži v devetih mesecih sicer večji promet zaradi podražitev, prodali pa so manj življenjskih potrebščin, TV in radijskih aparatov ter pohištva. V gostinskih delovnih organizacijah družbenega sektorja se je zmanjšala prodaja piva in žganih pijač povečala pa prodaja vina. Obrtno podjetje MIZARSTVO je nekoliko

zmanjšalo letni plan proizvodnje. Hkrati so zmanjšali tudi število zaposlenih. Kolektivu je tako uspelo prilagoditi se novim pogojem na tržišču. Zaradi maksimalnih cen mesnih izdelkov in zaradi višjih odkupnih cen živine ima proizvodni obrat VŽK SIMENTALKA za blizu 4 milijone dinarjev nepokritih osebnih dohodkov.

Tehnostroj, Mlekopromet in Konus so izvozili v devetih mesecih za 106 tisoč 483 dolarjev, kar je 69 odst. letnega plana. Tehnostroj ni dosegel izvoznih postavk zaradi pomanjkanja surovin iz uvoza, Konus pa je zmanjšal izvoz usnja, ki ga porabi domača industrija obutve za izdelavo obutve za izvoz.

Investicijska vlaganja v gospodarstvu naj bi znašala letos 890 milijonov dinarjev. Zmanjševanje obratnih sred-

stev pa je gospodarske organizacije prisililo, da so za investicije predvidena sredstva namenila za redno obratovanje. Skupna investicijska vlaganja v gospodarstvu so bila dosežena zato le s 407 milijoni dinarjev. Negospodarske investicije so znašale 348 milijonov dinarjev. Iz sredstev sklada za stanovanjsko izgradnjo je bilo razdeljenih 90 proslcem — zasebnikom 19 milijonov dinarjev. Za gradnjo vodovoda so iz tega sklada porabili 25 milijonov dinarjev. V šolstvu so preuredili letos učilnice in kabinete pri gimnaziji in osemletki I. vana Cankarja v Ljutomeru.

Osebnih dohodki so bili v povprečju v industriji 44.300 dinarjev, v kmetijstvu 48.750, v trgovini 47.000, v gostinstvu 53.200, v obrti 43.800, v šolstvu 63.100, zdravstvu 89.250, v javni upravi 60.900. Podatki za o-

sebne dohodke se nanašajo na redni delovni čas (brez nadur). Vsega je bilo v ljutomerski občini zaposlenih ob koncu septembra 3.118 ljudi.

Iz sklada za šolstvo, v katerem naj bi bilo letos 346 milijonov dinarjev, so do konca septembra porabili 257 milijonov dinarjev. Iz sklada za štipendije v skupnem znesku 9 milijonov 765 tisoč dinarjev je bilo porabljenih 6 milijonov 843 tisoč dinarjev. Štipendije so se od lanskega leta zmanjšale na 13.926 dinarjev mesečno. Številno štipendistov se je od lanskega leta zmanjšalo od 61 na 41. Devetmesečni izdatki sklada za socialno varstvo znašajo 32 milijonov 454 tisoč dinarjev, socialne podpore pa se gibljejo od 3 do 12 tisoč dinarjev mesečno.

VREME

VREMENSKA NAPOVED
za čas od 18. do 28. novembra

Padavine, pretežno sneg se pričakujejo okrog 18., 21. in od 25. novembra dalje. Vmes suho in hladno z mrazom ponoči, deloma tudi podnevi. Proti koncu novembra otoplitev oziroma južno vreme.

Dr. V. M.

OBISK DELEGACIJE LR POLJSKE

V ponedeljek je prispela v Beograd na petdnevni uradni obisk partijsko-vladna delegacija Ljudske republike Poljske. Vodita jo prvi sekretar CK Poljske združene delavske partije Wladislaw Gomułka in predsednik ministrskega sveta Juzef Cyrankiewicz. Poljska partijsko-vladna delegacija prihaja k nam v času vsestransko razvitih odnosov in sodelovanja med obema državama, zato so bili razgovori posvečeni predvsem mednarodnim problemom, posebno sedanjemu zaskrbljujočemu položaju. Poljska in jugoslovanska delegacija pa sta kljub urejenim odnosom na teh razgovorih načeli tudi vprašanje, katerih uspešna rešitev bi pripomogla k še nadaljnjemu razvoju odnosov med obema državama.

Visoka gosta s Poljske je na beograjski postaji pričakal predsednik republike Tito in v pozdravnem govoru dejal, da je vsem, ki so obiskali Poljsko, ostalo v nepozabnem spominu iskreno gostoljubje in prijateljstvo ter je zato želel, da bi se gostje enako prijetno počutili pri nas. Nato je predsednik Tito dejal: »Sestajamo se v trenutku, ko razvoj mednarodnega položaja, ki se zaostrojuje čedalje bolj, hudo skrbi vse miroljubne in napredne sile na svetu zaradi nevarnih groženj miru, neodvisnosti in svobodi narodov, kar se dogaja na raznih koncih sveta. Socialistične države in vsi, ki iskreno želijo mir in napredek, ne morejo ostati ravnodušni sprčo tega dogajanja. Menimo, da je potrebno neutrudno delo in aktivna zavest vseh miroljubnih sil, da bi odvrnili te grožnje, našli uspešne poti in začeli konkretne akcije za to, da bi miroljubno uredili sporne mednarodne probleme, preprečili, da bi se širila žarišča spopadov in zagotovili mir.«

Wladislaw Gomułka se je najprej zahvalil za pozdravne besede in dejal: »Rad bi izrazil naše zadovoljstvo nad tem, da bomo v pogovorih z vodstvom Zveze komunistov in zveznega izvršnega sveta Jugoslavije lahko ponovno izmenjali mnenja tako o vprašanjih v zvezi z vsestranskim sodelovanjem, zlasti na gospodarskem področju, kakor tudi o aktualnih mednarodnih problemih.«

PLODEN OBISK ITALIJANSKEGA PREDSEDNIKA VLADE

Prejšnji teden je končal svoj obisk v Jugoslaviji predsednik italijanske vlade Aldo Moro. Skupno sporočilo, ki so ga po končanih razgovorih objavili v Beogradu, poudarja, da so bili razgovori odkriti, kar je značilno za odnose med obema državama. To je tudi omogočilo, da sta delegaciji primerjali svoja stališča o najvažnejših mednarodnih vprašanjih in proučili probleme, ki neposredno zadevajo odnose med obema sosedama.

Na razgovorih so med drugim sklenili tudi, da bodo ukinili vstopne vizume na potnih dovoljenjih italijanskih in jugoslovanskih državljanov. Razgovori o tem bodo brž, ko bo mogoče. Napovedali so, da bodo v Splitu kmalu odprli italijanski vicekonzulat. Delegaciji sta tudi soglašali, naj se sestane čimprej mešana skupina strokovnjakov in najde najboljšo rešitev za izkoriščanje vode Soče za namakanje doline Gorice in Tržiča ter ugotovi, kako bi se izboljšale cestne zveze med Brdi in Novo Gorico. Na razgovorih so izmenjali tudi gle-dišča o obravnavanju slovenske in italijanske narodnostne skupine v okviru obstoječih obveznosti. Delegaciji sta izrazili željo, da bi na tem področju dosegli nadaljnji napredek, ki bo ustrezal ne samo črki, ampak tudi duhu obojestranskih dogovorov. Ob koncu sporočila je tudi rečeno, da je premier Moro povabil predsednika Stamboličiča, naj obišče Italijo. Čas obiska bodo določili po redni diplomatski poti. V času obiska je bil podpisan tudi sporazum o medsebojni pomoči in preprečevanju carinskih prekrškov med sosednjima državama, nadalje pa še

sporazum o otvoritvi informativnih ustanov v Beogradu in Rimu. V Beogradu so že odprli italijansko čitalnico.

Predsednik Moro je po končanih uradnih razgovorih obiskal še Novi Sad, kjer si je ogledal likovno galerijo, obiskal osemletko in Petrovaradinsko trdnjavo, nato pa se je ustavil še v Zagrebu.

SPORNA NEODVISNOST RODEZIJE

Beli rasisti v Južni Rodeziji so pod vodstvom Iana Smitha proglasili neodvisnost in se tako polastili oblasti. Ta ukrep je izval val ogorčenja po vsem svetu, ki je enotno obsodil samovoljo južnorodezijskih rasistov. Generalna skupščina OZN je v posebni resoluciji pozvala britansko vlado, naj se posluži vseh ukrepov, pa četudi sile, ter prepreči namere rasistov, ki se hočejo v celoti polastiti oblasti, da bi laže zatirali črnsko prebivalstvo, ki je v veliki večini. Britanska vlada, čigar kolonija je bila Južna Rodezija, pa očitno ni storila dovolj, da bi preprečila te namere, saj je imela dovolj časa, da bi preprečila takšno rešitev in takšno proglasitev neodvisnosti. Prej je namreč Britanija tudi tiho soglašala z zatiranjem voditeljev črnskega prebivalstva v Južni Rodeziji. Posebno odločno nastopajo proti Južni Rodeziji afriške države, ki tudi predlagajo, naj se s silo zagotovijo črnskemu prebivalstvu enake pravice. Južna Rodezija je druga afriška država, kjer so na oblasti rasisti.

NASPROTJA MED FRANCIJO IN ZAHODNO NEMČIJO

Spori okrog sestave nove vlade in pa tudi okrog zunanje politike so v zadnjem času precej zmanjšali diplomatsko aktivnost Zahodne Nemčije, ki je predvsem opazovala nekatere pomembne premike med državami in izražala svoje negodovanje, več pa ni mogla storiti. Nemške politike bode v oči zlasti Francija, ki se čedalje močneje uveljavlja v mednarodni areni in tudi navezuje stike z vrsto držav, s katerimi Nemčija ne more priti v stik. Zato se je zunanji minister Shroder odločil za obisk pri najmočnejših sosedih. Najprej se je ustavil v Parizu, vendar pa so pogovori s francoskim zunanjim ministrom pokazali le globoka nasprotja med obema državama. Ta nesoglasja so predvsem v pogledih na odnose med Vzhodom in Zahodom pa tudi v politiki do evropske gospodarske skupnosti. Komentatorji o obisku ugotavljajo, da nemškemu zunanjemu ministru ni bilo mogoče dopovedati, da nadaljevanje nemško-ameriške politike ustvarja v Evropi le napetost.

Po nekaterih nemških načrtih sodeč se skuša Zahodna Nemčija v svoji politiki v bodoče čedalje bolj naslanjati na Anglijo in ne na Francijo kot doslej. Zato je Schöder iz Pariza odletel v London, da bi še tam potipal, kakšni so pogledi na nemška hotenja, predvsem na atomsko oborožitev in tudi nemško zunanjo politiko.

Gospodarjenje z gozdovi

S spremembo temeljnega in republiškega zakona o gozdovih se v gospodarjenje z gozdovi vnašajo neke novosti, ki v bistvu spreminjajo vsebino gospodarjenja z gozdovi. Prav v zvezi s tem so v javnosti nastale določene nejasnosti in zato različne razlage določb obeh zgoraj omenjenih zakonov. Tako se širijo govorice o nacionalizaciji privatnih gozdov, o tem, da nihče več ne bo mogel sekati lesa za svojo lastno uporabo ipd. Za take govorice moramo takoj reči, da so neutemeljene in samo ustvarjajo nejasnost in zmešnjavo v javnosti. Željo, da se v javnosti ustvari realno mnenje

Zakaj molčeči delegati?

Ob zadnjih volit. je bilo izvoljenih precej mladih v organe samouprav. toda priznati moramo, da večji del izvoljenih mladincev ni v dovoljni meri izvajal nalog in dolžnosti, ki so jim bile zaupane — je bilo rečeno v poročilu občinskega komiteja ZMS Ljutomer za nedavno mladinsko konferenco. Kje so vzroki za

to? Občinski komite ZMS ugotavlja, da dajejo v naših delovnih organizacijah mlade ljudi, ki so se teoretično kvalificirali za opravljanje določenega dela pod nadzorstvom predpostavljenih, ki imajo manjšo strokovno in šolsko izobrazbo. To je za mladega človeka lahko prvo razočaranje, ki ga končno pripelje v

popolno brezbriznost. Ob povečanju nagrad vajencem so skoraj vsa podjetja odklanjala mladino, ki se je hotel izučiti, pod precej težkimi pogoji pa delajo tudi vajenci pri nekaterih zasebnih obrtnikih kjer delajo vajenci tudi do 10 ur, prejema pa nagrado 4 do 6 tisoč dinarjev mesečno. Občinski komite ZMS je poskušal posredovati, toda starši vajencem so izbojazni, da njihov otrok ne bo izgubil učnega mesta pogostokrat zatrjevali, da je z njihovim otrokom — vajencem vse v najlepšem redu. Mladi ljudje v delovnih organizacijah (ne gre tu samo za vajence) ne upajo ničesar povedati, ker se bojijo — kot pravijo — da jih bodo zaradi kritike odpustili. Morda bi bilo pretirano vse to posploševati, toda občinska mladinska konferenca je ta mnenja potrdila: molčečnost delegatov je bil znak, da ima mladina vendarle veliko za povedati.

OB GRADNJI NOVEGA MOSTU V RADGONI

Bliže k uresničitvi?

Po dosedanjih razgovorih in tehničnih pripravah za gradnjo novega mostu čez Muro v Radgoni bi lahko rekli, da celotna zadeva ni na mrtvi točki. Na avstrijski strani se je pred nedavnim mudil v Radkersburgu državni sekretar v avstrijskem ministrstvu za trgovino dr. Kotzina, katerega so seznanili s problemi, ki jih povzroča sedanji provizorični most na Muri med Radgono in Radkersburgom. Kako nujno je začeti z gradnjo novega mostu, kažejo naslednji podatki: leta 1963 je prešlo preko radgonskega mostu 23.318 osebnih avtomobilov, letos do sredine oktobra pa se je to število zvišalo že na 43.070. Samo v glavni sezoni so našli 30.170 vozil.

Po sedanjih predvidevanjih naj bi bil novi most nekoliko nižje od sedanjega, tako da bi uredili na obeh straneh poseben obvoz izven stranskih naseelij. Računajo, da bi znašali stroški za avstrijsko polovico mostu okrog 12 milijonov šilingov.

Uspešen izvoz »Pomurke«

Kmetijsko industrijski kombinat Pomurka v Murski Soboti bo izvozil v letošnjem letu za nekaj sto tisoč dolarjev več kot so planirali, kar dokazuje, da so v desetih me-

secih presegle letno planirani izvoz. Tako je bil letni plan izvoza nekaj čez dva milijona tristo tisoč dolarjev, v desetih mesecih pa so izvozili za dobra dva in pol milijona dolarjev blaga, največ mesa, konzerv in weekend hišic. Če bi vsaj malo poenostavili našo zunanjo trgovino bi vplivali na izvoz, predvsem pa olajšali in skrajšali delo. Plan za prihodnje leto je sicer nekoliko nižji kot letošnji, zlasti zaradi manjšega izvoza mesa in konzerv. Mnogo prglavic jim povzroča tudi medsebojna povezava, za kar so si nabavili teleks, vendar ga ne morejo priključiti na linijo Murska Sobota — Maribor, ker je preobremenjena, nova pa bi stala okrog šestdeset milijonov dinarjev, za kar tudi ne najdejo pre potrebnih sredstev.

NOVI ŽELEZNIŠKI VOZOV

Od torka naprej so uvedli tudi na progi Ormož — M. Sobota oziroma Hodoš novejšje, potniške vozove. Dosedanje lesene vozove bodo uporabljali le še pri jutranjem in večernem vlaku med Mursko Soboto in Hodošom. Novi železniški vozovi so stari približno 8 let in so izdelek tovarne železniških vozil »Boris Kidrič« iz Maribora.

Zaradi majhnega potniškega prometa so bili te dni ukinjeni tudi nekateri lokalni vlaki. Ukinjen je prvi jutranji potniški vlak na progi M. Sobota — Ormož, prav tako Radgona — Ljutomer ter na obeh progah oba zadnja večerna vlaka.

SEJA OBČINSKE SKUPŠČINE M. SOBOTA

V sredo, 24. novembra se bo sestala občinska skupščina Murska Sobota in razpravljala o gospodarjenju v 9 mesecih, gibanju osebnih dohodkov ter še o drugih zadevah.

Istega dne se bodo sestale vse občinske skupščine v 69. zvezni volilni enoti (skupščine občine M. Sobota, Lendava, Ljutomer, G. Radgona in Lenart) ter najprej volile poslance za organizacijsko-politični zbor zvezne skupščine. Kandidat je Koloman Balažič.

RAZGOVOR Z NOVINARJI

Jutri ob 12. uri bo v Radgoni razgovor predstavnikov družbeno-političnih organizacij, občinske skupščine in novinarjev Dela, Večera, RTV Ljubljana, Pomurskega vestnika in Radia Murska Sobota. Razgovor naj bi prispeval k bolj organiziranemu vključevanju tiska, radia in televizije v delo občinske skupščine in družbeno-političnih organizacij.

SEJA OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS V MURSKI SOBOTI

Predvčerajšnjim popoldne se je sestel v Murski Soboti občinski komite ZKS. Na dnevnem redu se je bila razprava o razvoju in rasti ZK, o organizacijskem delu osnovnih organizacij ter o letnih konferencah osnovnih organizacij ZKS.

Spet stare napake?

O vseh predlogih in kritikah, ki jih je bilo slišati na nedavnih konferencah krajevnih odborov SZDL v Ljutomeru občini ni mogoče dati podrobnejšega pregleda, kajti nekatere konference bodo šele v prihodnjih dneh. Toda vse dosedanje konference so pokazale, da so bila marsikatera dosedanja prizadevanja le bob ob steno. Občani pravijo: — kaj bomo kritizirali, ko pa tako ali tako nič ne pomagala! — Ena glavnih kritičnih pripomb se je nanašala na kooperacijo. Občani so dokazali, da naše kmetijske delovne organizacije ne znajo organizirati dela pri večjih kmetijskih delih tako, da ne bi izgubljali dragocenega časa. Zakaj si organizatorji proizvodnje v zadruzi ne naredijo na pr. pri oranju takšnega plana, da ne bi bilo treba vsak dan traktoristu izgubljati časa s tem, da naredi nekaj uslug v tej vasi pa spet v sosednji, nakar se bo ponovno povrne v prvo vas so ugotavljali na konferencah. Take napake so kmetovalci kritizirali že pred leti, toda kaže, da vsa kritika prav malo zaleže. Na mnogih konferencah so

Ljutomerska občina naj bo izjema?

Ko je v ponedeljek zbor delovnih skupnosti občinske skupščine v Ljutomeru obravnaval poročilo o izpopolnjevanju družbenega plana za obdobje januar — september je bilo ponovno načeto vprašanje zakaj kljub vsem dosedanjim priporočilom gospodarske delovne organizacije Ljutomerske občine ne prispevajo določenega odstotka na osebne prejemke za izobraževanje. Rečeno je bilo, da so gospodarske delovne organizacije Ljutomerske občine edine v Sloveniji, ki tega priporočila ne izvajajo. Znano je kakšno je materialno stanje v našem šolstvu, koliko je neresenih najosnovnejših vprašanj, da bi dosegli normalne pogoje v funkcioniranju šolstva in izobraževanja.

Ali imajo gospodarske delovne organizacije Ljutomerske občine dokumentirane razloge za to, da lahko opustijo izvajanje priporočila o izobraževanju kadrov? Poglejmo! Vsa industrija Ljutomerske občine nima niti enega inženirja. V vseh gospodarskih delovnih organizacijah ni niti enega diplomiranega ekonomista, skoraj četrtina ne kvalificiranih ali polkvalificiranih delavcev nima uspešno končane osnovne šole. Izjema glede kadrov je edino kmetijstvo, ki je v zadnjih letih izboljšalo kadrovski sestav v svojih strokovnih službah. Stanje je brez komentarja vse prej kot razveseljivo, zato je toliko težje razumljivo, da delovne organizacije v gospodarstvu ne prispevajo vsaj nekaj sredstev za izboljšanje sedanjega stanja, kar zadeva izobraževanje.

Trgovsko podjetje Vesna, Indopol, Tehnostroj, Zavod za zaposlovanje delavcev so bili bele vrane, ki so priskočili na pomoč gimnaziji in prispevali za nakup učil. Toda, ali naj ostane samo pri teh posamičnih in več ali manj neorganiziranih primerih?

občani ponovno poudarjati zakaj zadruga ali kombinat ne prispevata k popravilu krajevnih cest. V občinskem statutu je namreč določilo, da mora oni, ki cesto prekomerno uniči, cestišče popraviti. Določilo v statutu postavlja nedvoumen normativ, potrebno bi bilo, da ga spoštujemo. In naše kmetijske delovne organizacije v resnici poljske ceste močno obremenjujejo.

To kaže, da se stare napake, že tolikokrat kritizirane, ponovno ponavljajo.

POKLICNO USMERJANJE V LENDAVI

Mladinska konferenca I. osnovne šole v Lendavi je razpravljala med drugim tudi o poklicnem usmerjanju. S pomočjo komisije za poklicno usmerjanje in s pomočjo ustanov in delovnih kolektivov je bilo vseh 58 članov ZM na proizvodnem delu. Mladinci so na konferenci potrdili prizadevanje v tej smeri in ugotovili, da ima poklicno usmerjanje že uspehe, saj je ob koncu leta od 58 mladincev ostalo doma le 10 mladincev, vsi ostali pa so se vključili v nadaljnje šolanje in uk.

večja proizvodnja, tj. da bo iz leta v leto lesna masa v gozdu večja ne pa manjša, kot je to bilo mnogokrat v določenih gozdovih do sedaj. Glede povečanja gozdne proizvodnje so rezerve pri nas še velike, posebno pa v privatnem sektorju, ker je večina gozdov v privatni lastnini. V Sloveniji tvori privatni sektor 60 odst. vseh gozdov. Da bi pa lahko gozdno gospodarske organizacije gospodarile z gozdovi, morajo v ta namen sprejeti gozdno gospodarske načrte. Če pa ne bodo mogle sprejeti v kratkem roku teh načrtov, pa bodo morale sprejeti enoletne plane, po katerih bodo lahko gospodarile do sprejetja dolgoročnega gozdno gospodarskega načrta.

Kakor smo videli, imajo novi zakonski ukrepi za osnovni cilj povečanje gozdne pro-

izvodnje, to pa še ne pomeni, da je to edini interes. Praksa nam govori, da je tudi na področju prometa z lesom bilo precej nedovoljene trgovine in velikih spekulacij. Z novimi zakonskimi ukrepi pa je omogočeno, da se ta promet regulira in kanalizira. To reguliranje prometa pa bo moral sloneti na ekonomskem interesu tistega, ki bo les prodajal, ne pa da bi se tu posluževali nekih zelo strogih administrativnih metod. Reguliranje prodaje lesa je potrebno predvsem zato, da se na ta način najprej pokrije potrebe lesno predelovalnih obratov in drugih velikih potrošnikov lesa, ki s pomočjo lesa pridobivajo druge dobrine. Tu mislim predvsem na premogovnike, ki so v velikih težavah prav zaradi tega, ker nimajo zadostnih količin jamskega lesa na razpolago.

Za Pomurje le ena poslovna banka

Od sprejetja Zakona o bankah, predvsem pa zadnja dva meseca se mnogo govori o novem bančnem sistemu. Naše bralce in delovne organizacije bi zanimalo, kakšna banka bo v bodoče poslovala v Pomurju in katere posle bo opravljala.

Zbori komitentov sedanje komunalne banke in predstavniki vseh pomurskih občin so ugotovili potrebo po nadaljnjem poslovanju samostojne poslovne banke v Pomurju, ki bi prevzela sedanje posle Komunalne banke in še nekatere nove. Novi zakon namreč določa, da morajo vse banke do 1. aprila 1966 prilagoditi poslovanje novemu zakonu, če izpolnjujejo pogoje, če ne, pa prenehati s poslovanjem.

Ker naša banka izpolnjuje pogoje za poslovanje bodoče komercialne banke, je upravni odbor že razpisal ustanovni zbor in določil osnovne deleže za ustanovitelje. Nova banka se bo namreč razlikovala od sedanje predvsem po tem, da jo bodo ustanovile delovne organizacije skupno z občinskimi skupščinami. Z ustanovitelsko pravico pa si bodo pridobile tudi pravico upravljanja in bo vsak delež veljal 1 glas v skupščini banke. Omembe vredno je tudi to, da se vpliv poslovanja bodočih bank prenaša na delovne organizacije, ki koristijo usluge banke.

Delovne organizacije si svobodno izbirajo banko, vendar praksa kaže, da je najlažje in najekspeditivnejše poslovanje možno le s teritorialno najbližjo poslovno banko, zato se bodo po dosedanjih razgovorih sodeč vse vključile v novo pomursko komercialno banko.

Nova banka bo predvsem dajala komercialne kredite, t. j. kredite za obratna sredstva, ki so v sedanji situaciji gospodarske reforme zelo pomembni, ker omogočajo normalno poslovanje delovnim organizacijam. Nadalje bo banka odobraval kredite za stalna obratna sredstva, stanovanjsko komunalne kredite, potrošniške kredite in v soglasju z investicijsko banko tudi investicijske kredite. Opravljala bo tudi komisijske posle za zvezne in republiško investicijsko banko. Prevzela bo najbrž tudi valutno-devizne posle, precej pozornosti pa bo še nadalje posvečala zbiranju prostih sredstev preko hranilnih vlog in depozitov.

Omenili ste pomursko banko. Ali so se za njo odločile tudi delovne organizacije radgonske občine? Znano je namreč, da se je to področje lani odcepilo in vključilo v Komunalno banko Maribor. Zakaj te spremembe?

Kot sem že omenil, si po novem zakonu zbirajo banko delovne organizacije same, na odcepitev v lanskem letu pa so v glavnem vplivali predstavniki občine. Delovne organizacije radgonskega področja že več kot 10 let delujejo z našo banko in bivšo združeno hranilnico in so v enoletnem poslovanju z drugo banko najbrž ugotovile, da v drugi banki tudi ne morejo uživati večjih ugodnosti, so pa pri odobravanju kreditov le večje tehnične zapreke kot oddaljenost, nepoznanje itd. V reformi se zelo poudarja poslovnost bank, po mojem

mnenju tudi ekspeditivnost, odobravanje kreditov le z najnужnejšo dokumentacijo, poznanje vodstvenega kadra delovne organizacije itd. lahko v mnogočem pripomore k poslovnosti, vse to pa je možno doseči le s tesnim dolgoletnim sodelovanjem, podrobnim poznavanjem situacije, ljudi in predvsem v zaupanju. To pa nedvomno lahko v večji

Rudi Horvat

meri dosežeta poslovna partnerja, ki sta si blizu v vsakodnevnih poslovnih in družbeno političnih ter drugih skupnih odnosih in interesih. Do sedaj so se izjasnile za sodelovanje z bodočo pomursko komercialno banko: Opekarna Radgona, Kmetijski kombinat Radgona, Vinogradniško gospodarstvo Kapela, »Avtoremont«, Radgona in Krojaštvu »Moda« Radgona, ki bodo ustanovitelji nove banke, v depozit pa so odločili svoja sredstva za to banko mnoge ostale družbeno-politične in ostale organizacije. Skupščina občine in nekatere delovne organizacije pa se še niso odločile za nobeno banko, oziroma nekatere za Maribor.

Znane so tudi akcije za ustanovitev kmetijske banke v Sloveniji. O tem se pogovarjajo kmetijske organizacije na raznih sestankih in tudi radio in tisk sta že poročala o tem. Kaj menite o tem?

Res je, da smo med najbolj kmetijskimi področji v Sloveniji in bi morali biti zagovorniki te banke, vendar zaenkrat po moje ni razlogov za ustanovitev specializirane kmetijske banke. Reforma je zadelala vse panoge, ker drugače ne bi bila popolna in trditve, da je bilo kmetijstvo zastopano, niso povsem upravičene, predvsem kar se tiče dela naše banke, na nedavnem posvetovanju bank Slovenije pa se to ugotavlja tudi drugod. Časi državne banke za kreditiranje KZ in Zadružnih hranilnic, ko smo denar kmetijskim organizacijam takorekoč ponujali, so za nami. Pobudniki za ustanovitev kmetijske banke bi morali to upoštevati in našim kmetijskim organizacijam ne moremo zameriti, če so se navdušile nad obljubami pobudnikov. Jasno je, da se bi vsak odločil za tisto banko, ki mu več nudi, čeprav je tudi to znano, da z obljubami nismo prišli daleč niti do sedaj, v bodoče pa nikamor. Znano je tudi, da kmetijstvo še ni razvito in da mora dobiti nova in nova sredstva, pa če ne drugače, tudi po administrativni poti, do teh sredstev pa ne bo prišlo samo s

tem, da ustanovimo banko. Ugotavlja se namreč, da Komunalne banke, v katere so prenešeni dosedanja družbeno investicijski skladi teh sredstev ne bodo prenašale nikamor, ker želijo enotno razvijati vse panoge gospodarstva na svojem območju in kreditirati tudi kmetijstvo, prenos pa bi pomenil odliv sredstev. Kmetijstvo, čeprav specifična panoga, pa se tudi ne more neenotno razvijati z ostalimi panogami. Kar se tiče republiških sredstev, kolikor mi je znano, bi ob morebitnem prenosu, do katerega pa ne bo prišlo, morala nova banka prevzeti več obveznosti kot sredstev, ker je SGB, ki vodi ta sredstva, plasirala v kmetijstvo več sredstev, kot je bilo predvideno. Iz tega izhaja, da bi bila edina prosta sredstva kmetijske banke vplačani deleži, z ozirom na znano situacijo v kmetijstvu, pa to ni sposobno izločiti iz poslovnih skladov večjih zneskov. Na kratko povedano torej ni pogojev za ustanovitev te banke, po mojem pa tudi ne potrebe. Ni in ne more biti namreč nobene razlike med kreditiranjem obratnih sredstev preko kmetijske ali komercialne banke, ker kriterije za odobravanje obratnih kreditov predpisuje NBJ in to za namene in ne za banke! Kar se tiče novih investicijskih vlaganj, je tudi znano, da investicijskih sredstev Slovenije takorekoč ni v nobeni banki, ker so že preangajirana in bo glavni financer v prihodnjem letu, kot dosedaj, še vedno zveza preko Jugoslovanske kmetijske banke. Po mojem je tudi tu vseeno, če ta sredstva posreduje delovni organizaciji kmetijska banka ali kot dosedaj komercialna banka.

Se vam ne zdi, da je naš sedanji in bodoči bančni sistem prekompleksiran in da je organizacija novih bank vnesla v naše gospodarstvo popolno zmedo?

Popolnoma se strinjam. Po mojem preveč dobrobitno tako pičla sredstva, ki bi jih lahko koristneje obrnili. Občina se boji občine, seveda tudi upravičeno, ker nam praksa kaže, čim odvede neka sredstva v bolj razvito področje, v neki center, jih zlahka ne dobiš nazaj. Mnenja sem, da bi bila najboljša rešitev za gospodarstvo Slovenije, ki je ob vključevanju v mednarodno delitev dela zelo majhna, ena univerzalna banka, ki bi delovala s svojo mrežo podružnic, katerim bi morale biti dane primerne pristojnosti. Dokler pa se samostojne banke formirajo po področjih, pa sem mnenja, da se moramo boriti za našo področno banko in vključitev tudi ene same delovne organizacije v drugo področje pomeni odliv sredstev in osiromašitev našega področja.

Kakšni so pogoji za ustanovitelje komercialne banke in kakšne pravice bodo imeli ustanovitelji, zanimajo nas pa tudi stroški bančnega poslovanja, ki so bili že tudi predmet kritike?

Upravni odbor Komunalne banke, ki ima po zakonu pravice ustanovnega odbora, je proučil situacijo našega področja in z željo, da bi imelo pravico sodelovati v upravljanju nove banke čimveč delovnih organizacij določil osnovni delež le 2 milijona din,

ki bi naj bil plačljiv v 2 letih. Ta znesek predstavlja seveda 1 glas v skupščini, če pa neka delovna organizacija vplača več deležev, pomeni toliko več glasov. Pravico glasov si pridobi tudi tisti, ki oroči depozit z rokom pri banki in sicer za dobo od 1—3 let najmanj 10 milijonov, ali nad 3 let 5 milijonov, kakor tudi tisti, ki bo imel povprečno na svojih žiro in drugih računih najmanj 15 milijonov sredstev na vpogled. Zakon tudi določa, da zbor banke lahko določi del dohodka ustanoviteljem na osnovi števil in višine njihovih deležev, kar pravtako vzpodbuja tiste delovne organizacije, ki imajo prosta denarna sredstva skladov, ki se s tem stalno večajo. Kar se tiče tednih dohodkov in višine obresti za kredite, je pristojen za to zbor banke, ustanovitveni odbor pa bo izdelal predlog za znižanje nekaterih obresti in provizij, vendar v okviru danih možnosti. Kritike, da so bančni stroški previsoki, so morda res upravičene, ne smejo pa vedno leteti na lokalne banke. Dokler naša banka plačuje za kredite NBJ 6% in za vezane hranilne vloge celo 7%, je jasno, da se obrestna mera za kredite ne more kdovekak znižati. Polovico kratkoročnih kreditov t. j. za kmetijstvo pa je itak odobrenih po 4%, trgovini pa po 6% obrestni meri itd. Razpolagam s podatkom, da znašajo v jugoslovanskem merilu v strukturi stroški gospodarskih organizacij obresti za kredite 1,58%, stroški PTT stroškov pa 1,1%. Primerjava teh dveh podatkov nam tudi pove, da kritike vse banke ne bi smele biti deležne. Naša banka je namreč v 2 letih znižala maksimalne tarife provizij, ki jih predpisuje ZIS za 100%. Ne poznam primera, da se ne bi kakšna delovna organizacija poslužila maksimalnih marž, taks in drugih predpisov, ki ji omogočajo ustvariti dohodke, banke pa so od tega odstopale in zniževale. Naj dodam še to, da so tvorili dohodki iz obresti kreditni sklad banke, ki je služil za kreditiranje investicij in niso šli za stroške uprave.

Morda na koncu še nekaj besed o prenosu stanovanjskih skladov na banko.

Stanovanjski skladi prenehajo poslovati s 31. decembrom 1965. Z ukinitvijo stanovanjskih skladov bo po moje nastala velika vrzel v stanovanjski izgradnji, to pa ne zato, ker se prenesejo na banke, temveč zaradi tega, ker novega priliva ne bo, ker delovne organizacije ne bodo več odvajale 4% prispevka v te sklade in to je znašalo za celotno naše področje v zadnjem času okrog 600 milijonov letno. Po drugi strani pa so upravni odbori stanovanjskih skladov preangajirali razpoložljiva sredstva, t. j. sprejeli so večje obveznosti za prihodnje leto, kot pa bo znašal priliv iz anuitet, ki bo edini zakoniti vir dohodkov, kar pomeni, da ne bo nobenih sredstev za novogradnje, če ne bomo uspeli združiti del sredstev, ki bo ostal gospodarstvu, vendar več o tem morda drugič.

obstojajo tudi obveznosti tako za gospodarsko organizacijo, kakor tudi za posameznika — lastnika gozda.

S tem, da imamo na tem važnem področju gospodarstva zakonsko urejene stvari še ne pomeni, da bodo ti instrumenti že sami po sebi avtomatično delovali in ustvarjali pogoje za boljše gospodarjenje z gozdovi. Zato bo poleg tega potrebno mobilizirati vse subjektivne in objektivne sile za realizacijo zastavljenih nalog. Predvsem nam mora biti jasno to, da brez ekonomske stimulacije in ekonomskega interesa vsakega poedince, ki sodeluje v gospodarjenju z gozdovi, ne bo mogoče doseči zaželenih in nujno potrebnih proizvodnih rezultatov, ki so osnovni cilj novih zakonskih ukrepov.

Hajdinjak Stefan, dipl. ekonomist

VELIKA IZBIRA LEPIH ŽENSKIH PLAŠČEV ZA JESEN IN ZIMO

PRODAJNI SERVIS

Modna hiša

LJUBLJANA - MARIBOR

OSNUTEK PROGRAMA RAZVOJA KMETIJSTVA

OBČINE MURSKA SOBOTA

Razvojne zasnove za 30 let

Pred dvema letoma se je Občinska skupščina v Murski Soboti odločila za izdelavo dolgoročnega plana razvoja kmetijstva. Sprotno programiranje je namreč sprico pomanjkanja temeljnih zasnov povzročalo vedno nove težave. Osnutek programa razvoja kmetijstva v občini Murska Sobotica, ki ga je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem, predstavlja nedvomno dokaj dognano dokumentacijo, zlasti ker se ne podreja trenutnemu stanju, ko imamo vrsto kmetijskih delovnih organizacij, niti ne diktira njihovega števila in prihodnje. Predvideva pa deset močnih proizvodnih okolišev z osnovno in dopolnilno proizvodnjo.

ZIVINOREJA NA PRVEM MESTU

Trije proizvodni okoliši: Kramarovi-Rogaševci, Grad in Petrovci-Salovci naj bi se proizvodno usmerili v sadjarstvo, dopolnjevala pa bi jih živinoreja, seveda s svojo krmsko bazo.

Proizvodni okoliši: Cankova, Lemerje, Tišina-Murska Sobotica, Martjanci-Tešanovci, Prosenjakovci-Fokovci in Mačkovi pa naj bi se posvetili živinoreji, medtem ko sta poljedelstvo ter sadjarstvo predvidena kot dopolnilni panogi. Sadjarstvu daje program dokajšen poudarek. Tako predvideva 1500 ha plan-tažnih sadovnjakov, zlasti v okoliščini Gerlinec, Pertočce, Grada, Otovce, Križevce, Petrovec, Cepinec, Rogaševce in Kramarovec, seveda predvsem jabolčnih, okolica Vučje Gornje nasade. Ob tolikšnih načrtih v sadjarstvu pa je predvidena tudi drevnecna pri-Grada, ki naj bi vzgojila letno 50.000 enoletnih sadik. E-dini proizvodni okoliš, ki ima za osnovo poljedelstvo, za dopolnilo pa živinorejo, je proizvodni okoliš Beltinci-Rakičan.

ZA PODRUŽBLJANJE PREDVIDENIH 10.500 HA

S tem dokumentom, ki ga je svet za kmetijstvo obravnaval že med samo sestavo in bo menda kmalu deležen širše razprave, je predvideno razvojno obdobje približno 30 let, zato pogledimo, v kakšnem

obsegu naj bi se razmahnila družbena posest in kje naj bi predvsem nadaljevali s podružbljanjem zemlje.

V soboški občini je le okrog 20.000 hektarjev obdelovalnih površin primernih za organizirano strojno obdelavo. V družbenem sektorju imamo zdaj okrog 3.500 ha, v prihodnjih tridesetih letih pa naj bi jih podružbili še 10.500 hektarjev, torej okrog 350 na leto. Pri tem je poleg drugega upoštevani pogoj, da more tista organizacija, ki bo zemljo odkupovala, vzporedno širiti tudi svoje proizvodne in strokovne zmogljivosti.

DELITVE DELA

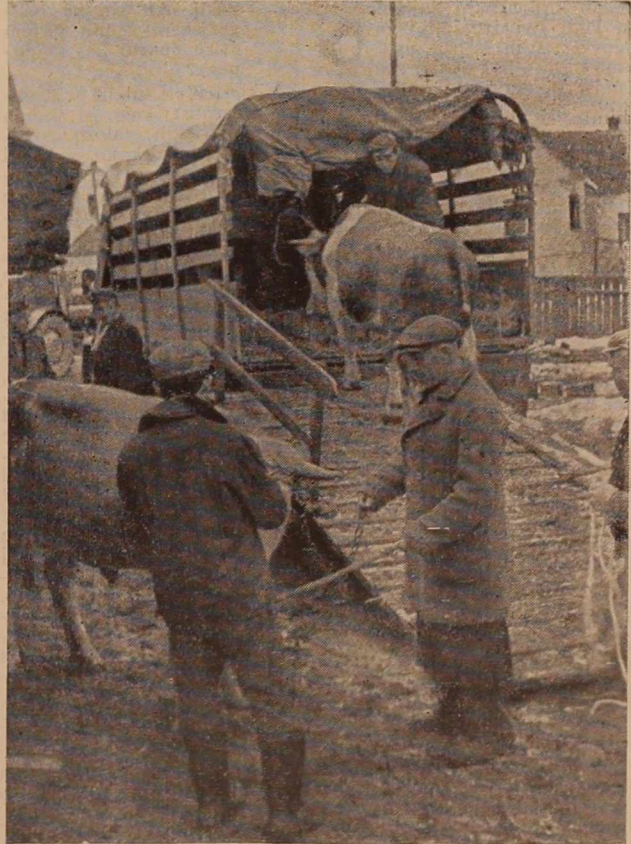
Sirši teren v okolici Murske Sobotice je predviden predvsem za vzrejo mlekaric in plemenske živine, ves ostali teren, zlasti Goričko, pa naj bi vzrejal teleta. Seveda je vsak odvisen od svoje krme, le beljakovinsko naj bi po potrebi kupovali drugje. Kje so začetni najobsežnejši procesi podružbljanja zemlje? Nedvomno je med prvimi proizvodni okoliš Murska Sobotica-Tišina, kjer naj bi podružbili 2.300 ha, potem Martjanci-Tišanovci še nekaj manj kot 2.000 ha, Petrovci-Salovci blizu 1.700 ha, na proizvodnem okolišu Beltinci-Rakičan okrog 1.000 ha.

Najmanjša podružbljanja so predvidena v okolici Mačkovec, za 133 ha, in v okolici Grada, za 81 ha. V vseh proizvodnih okoliših pa so predvidene številne gradnje hlevov.

PROIZVODNI OKOLIŠI MORAJO BITI DOVOLJ MOČNI

Proizvodni okoliši, ki bodo dejansko vsak zase samostojna ekonomska enota, bodo morali imeti po teh razvojnih zasnovah predvsem dobro strokovno službo, dovolj strojev ter razvito samoupravljanje, ker sicer od njih ne moremo pričakovati željenih uspehov. Da bi vso proizvodnjo vodili in nadzorovali iz nekega oddaljenega centra, je v taki organizaciji nevzdržno, ampak mora biti predvsem strokovno in tehnično samostojna, če bo pa sodila v okvir te ali one organizacije, pa potem ni bistveno.

-jš

V ravninskih predelih: poljedelstvo in živinoreja

Še bolj pretehtano programiranje

POGOVOR Z UREDNIKOM JOŽETOM TERNARJEM

Te dni ste se vrnil z mednarodnega knjižnega sejma v Beogradu. Ker se je »Pomurska založba« nekako v istem času pojavila na knjižnem trgu z novimi publikacijami ter tako tudi praktično stopila v novo sezono, nas zanima, kaj vse je v Beogradu dosegla.

Kakor ostalim slovenskim založbam tudi nam beograjski sejem knjige nobeno leto ne navreže kakšnega finančnega dobička, neposrednega iztržka. Slovenska knjiga je namreč za naš srbohrvaški knjižni trg skorajda isto tako tuja literatura kakor vse inozemske. Pač pa je beograjski sejem za našo založbo perspektivno-komercialnega in tudi prestižnega pomena. Sejem nam posreduje delovne in poslovne zveze z drugimi našimi, predvsem pa madžarskimi založbami, omogoča spoznavanje dela, načrtov in težen drugih založb in ne nazadnje tudi proučevanje našega in tujega knjižnega trga. Letos smo predvsem v medsebojnih razgovorih utrjevali in razširjali naše že začeto sodelovanje z madžarskimi založbami, ki nam že prinaša prve plodove. Od naših letošnjih razstavljenih edicij pa sta vzbujali posebno pozornost in interes kupcev in predstavnikov založb Monografija z reprodukcijami slikarja Jožeta Horvata-Jakija in posebna, bibliofilska izdaja Krleževih Balad Petrice Kerempuha, ki jih je Jaki svojevrstno opremil in likovno interpretiral.

Zaradi gospodarske reforme se morajo zdaj vse gospodarske organizacije in ustanove intenzivno prilagajati na nove razmere. V določnem smislu to pomeni tudi obračun s preteklostjo, da se napake v prihodnje več ne bi ponavljale. »Pomurska založba« najbrž tudi ne more mimo tega?

V novih razmerah gospodarjenja, ko se je založniška dejavnost spremenila v pogumno, drzno, da celo v že tvegano dejanje, so postala še bolj pereča vprašanja: kaj izdajati, kako in koliko izdajati in kako, po čem prodajati. Naj na kratko odgovorim na to vprašanje s stališča naše založbe.

Najprej bomo v okviru že znanih osnovnih nalog naše založbe morali še bolj poudariti kriterije pri izbiri del, ki jih uvrščamo v program. Kar se tiče domačih izvirnih del, lahko rečem, da smo doslej skorajda izdelali vse, kar so naši pisci le utegnili napisati. V bodoče bomo morali bolj gledati na kvaliteto in posebno pri programiranju poljudnoznanstvenih del upoštevati predvsem strokovno in praktično vrednost, torej uporabnost za čim širši krog ljudi. Da bomo knjigo lahko tiskali v čim več primerkih in da ne bo obležala bodisi v našem skladišču bodisi v polihah knjižarn in knjižnic.

Tudi pri izdajanju prevodov iz tujih književnosti bomo morali biti poslednjim rigoroznejši. Doslej smo namreč prevedli in izdali dva, tri romane, ki jim zanimivosti sicer ni moči odrekati, ki pa se niti po estetskih niti formalnih kvalitetah ne dvigajo nad povprečje, in ker gre pri njih v glavnem ali za pri nas še neznane ali pa za mlade in še ne toliko uveljavljene avtorje, jih je težje prodajati kakor romane starejših, uveljavljenih pisateljev. Zal spadajo v to skupino naših izdaj tudi prevodi mladih madžarskih avtorjev, in bi založba, če ne bi imela že znane posredovalne kulturne vloge, ki ji nalaga, da mora slovensko javnost seznanjati tudi s sodobnim madžarskim življenjem in literaturo, lahko našla za bralce hvaležnejši tekst tudi v starejših, klasičnih madžarskih književnostih.

Se pravi, ostrejši kriteriji pri programiranju so tudi nekaka »notranja rezervna«. Ali vidite še kaj, kar bi bilo za založbo v prihodnje posebno perspektivno?

Nespametno bi bilo iskati tudi v založništvu nekih novih rezerv, ker teh tu ni, kajti založniki so že vrsto let nazaj morali nenehno iskati te notranje rezerve, ker je to bil edini način, da cena knjige ne bi preveč porasla. Perspektivo

vidim v preudarnem programiranju, v izdajanju knjig, ki jih je naša družba za celovitost svoje kulturne podobe morala in jih bo morala dotirati, v učinkoviti koprodukciji z našimi in nekaterimi madžarskimi založbami ter v uspešnejši, organizirani prodaji izdanih knjig. Tudi donosno vzporedno dejavnost bomo morali povečati, ker nam le-ta edina navreže dobiček, s katerim lahko vsaj deloma pokrijemo izgubo pri izdaji knjig. Toliko zaželeno visoko naklado, ki knjigo poceni in izkupiček še vedno pokrije stroške izdaje, pa prenesejo pri nas samo nekatera dela klasičkov, šolski učbeniki in nekaj izredno dobrih del sodobnih piscev.

Kako pa misli založba s knjigami prodreti še bolj med bralce?

Dejstvo je, da ljudje čedalje manj posegajo po knjigi bodisi zato, ker jim sodobno življenje v zameno za branje nudi skorajda vse, s čimer lahko zadovolje svoje duhovne potrebe, bodisi zato, ker zaradi naraščajoče angažiranosti svojih telesnih in du-

Jože Ternar

hovnih moči in sposobnosti na najrazličnejših področjih življenja imajo malo časa za branje, ali pa tudi zato, ker so knjige predrage. Knjiga je namreč že in bo še dražja toliko, kolikor so ali še bodo porasli avtorski honorarji, stroški tiska in plasmata knjige (poština!). To so činitelji, ki občno vplivajo na ceno knjige, a niso odvisni od nas. Mi založniki si v sedanjih pogojih še posebej prizadevamo, da del stroškov, ki je odvisen od nas, če je le mogoče, ne gre na račun povečanja cene knjige. Izkušnje in situacija nas silita, da bomo morali prodajo knjig čimprej boljše organizirati, žrtvovati več sredstev predvsem za dobre akviziterje in učinkovitejšo reklamo, za pogostejše in pravočasno obveščanje kupcev.

Cesto slišimo pritožbe, da se nekatere založbe vse preveč ravna po okusu bralcev in zato včasih izdajajo publikacije sljubljive vrednosti. Ali ste na beograjskem sejmu v tem oziru opazili kaj posebnega?

V prvi vrsti mi je pritegnilo pozornost, kako si večina jugoslovanskih založb krčevito prizadeva, kako obdržati ali pa znova pritegniti uha-jajoče kupce knjig. Tako se tudi take elitne založbe, kakor so Matica Hrvatska, Kultura ali Nolit iz Beograda, ne sramujejo izdajati v kičastih opremah najrazličnejših »slah-kov«, zabavno literaturo, kot je npr. serija knjig o Tarzanu, Dumasov Grof Monte Kristo, detektivske, kriminalne, filmane romane itd. Med njimi na kot stoicni spomeniki resnične umetniške besede domuje Ana Karenina, Germinal, Most na Drini, Tihi Don idr. Dalje nisem mogel mirno mimo dveh skrajnosti: že »koraj preveč preprostih in tudi cenenih brošuranih izdaj sodobne poezije krushevske založbe Bagdala na eni strani, na drugi na razkošno opremljenih, bibliofilskih izdajah poznejših velikih poetov, kakršna sta npr. ruska pesnika Jese-nin in Majakovski, izdaj, katerim je dodana mikro plošča s posnetki pesnikovih recitacij lastnih pesmi. Modna novost v skladu našega časa? Novost, ki pa ima prelepo ceno: štiri do pet tisoč dinarjev.

Inozemske založbe so razstavljale v glavnem znanstvene in poljudnoznanstvene knjige, ki dostopno obravnavajo vsa področja človekovega življenja in dela. Koliko je tu vsega, kar si slovenske založbe ne bodo mogle nikoli privoščiti, ali pa izdajati le okrnjeno, v nekaj drobcih od vsega tega! Vse tovrstne knjige so preprosto opremljene, če že niso broširane in zepnega formata, ki jih Američani kupujejo tako poceni kakor škafličo cigaret, ruske pa tudi niso dražje, saj recimo Agrokemija na 600 straneh, ali nič manj obsežna Monografija o koruzi stane le rubelj in pol.

Drago Grah

Slovenski izseljenski koledar 1966

Že trinajsto leto izdaja Slovenska izseljenska matica za naše izseljence poseben koledar, s katerim jim skuša približati domačo deželo z vsemi njenimi posebnostmi, dosežki v razvoju, seznaniti jih z zunanjo politiko Jugoslavije ter tako utrditi vezi med njimi in domovino, prav tako pa tudi med izseljenci samimi s tem, da jih seznanja z življenjem v večjih skupinah izseljencev. Koledar je običajno bogato ilustriran pa tudi vsebinsko pester.

Tem značilnostim se tudi ni izognil Slovenski izseljenski koledar 1966, ki prinaša na 256 straneh bogato in zanimivo čtivo ter mnogo fotografij, ki najbolj zgovorno pričajo na napredku pri nas. Že sam koledarski del je zelo privlačen. Akademski slikar Marjan Tršar je v njem ilustriral na osnovi opisov iz Valvasorjevega dela ženitovnanjske običaje v Sloveniji v srednjem veku, tako da je ta del izredno enoten tako vsebinsko kakor likovno. Za koledarskim delom se takoj vrstijo ostali sestavki. Najprej uvodni članek predsednice Slovenske izseljenske matice Zime Verščajev o stikih z izseljenci in njihovih obiskih doma, nato pa sestavek Toneta Božiča o delu Slovenske izseljenske matice v preteklem letu. Na temo stikov z izseljenci se navezuje tudi sestavek Mile Senk o zbiranju zgodovinskega gradiva o življenju slovenskih izseljencev.

V nadaljevanju skuša koledar seznaniti izseljence z najaktualnejšimi dogodki iz jugoslovanske zunanje in notranje politike. Slavko Fras analizira v sestavku Jugoslavija in svet v letu 1965 jugoslovansko zunanjo politiko, predvsem pa prizadevanja naše države za miroljubno reševanje sporov, po katerih je bilo letošnje leto zelo bogato. Uredništvo je tudi ponatisnilo članek Marina Cetinića o naši gospodarski reformi, s čimer seznanja izseljence z najpomembnejšimi premiki in prizadevanji v našem gospodarstvu. Zelo zanimiv je sestavek »Jugoslavlani — graditelji na vseh trgih sveta«. Napisala ga je Bosa Jovović in v njem prikazuje čedalje močnejše uveljavljanje jugoslovanskega gospodarstva na inozemskih tržiščih in objektih, ki jih gradijo naša podjetja v raznih krajih sveta. Stane Grahek pa v krajšem sestavku poroča o modernizaciji jugoslovanskega prometa. Jaroslav Bezuhla piše o sodelovanju Jugoslavije na

SEMINAR ZA KNJIŽNICARJE V MURSKI SOBOTI

V okviru matične službe je Studijska knjižnica v Murski Soboti prejšnji teden ob sodelovanju Centralne tehnične knjižnice v Ljubljani organizirala dvodnevni seminar za knjižničarje svojega področja. Ker je bil namenjen samo poklicnim knjižničarjem iz ljudskih knjižnic, ampak tudi tistim, ki delajo v knjižnicah podjetij in ustanov, se je odvijal ločeno v dveh skupinah.

Teme predavanj, pri katerih sta sodelovala tudi dva predavatelja iz Ljubljane, so obsegale vlogo in pomen knjižnic, nabavno politiko, inventariziranje in ureditev fondov s prostim pristopom.

Seminarja se je prvega dne udeležilo okrog 15, drugega pa okrog 18 ljudi, dasi imamo v Pomurju mnogo več knjižnic.

Lepo novoletno darilo svoicem v tujini

Ce se še niste odločili kaj bi poslali svoicem v tujino kot novoletno darilo, potem jim naročite pri Slovenski izseljenski matici v Ljubljani lepo knjigo — SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1966. Na 280 straneh in s 160 fotografijami predstavlja Koledar našemu izseljenemu človeku politično gospodarsko in kulturno življenje v Sloveniji in Jugoslaviji. Za nas pa so dragoceni in zgodovinsko vredni zapisi izseljencev samih, ki pripovedujejo o trdem boju za svoj obstoj ter o kulturnih dobrinah, ki so jih ustvarili v novih domovinah, da so si podaljšali narodno življenje.

Na ovitku Koledarja sta dve barvni fotografiji Bohinja in nočni posnetek Ljubljane. Koledarski del prinaša ženitovnanjske običaje na Slovenskem z barvnimi ilustracijami akad. slikarja Marjana Tršarja, zato bo Slovenski izseljenski koledar 1966 vsakemu našemu človeku v tujini še posebno ljub spomin iz domovine.

Naročite ga čimprej pri Slovenski izseljenski matici, Ljubljana, Cankarjeva 1/II, ki vam ga bo tudi poslala na željeni naslov.

mednarodnih sejmi (sestavek je objavljen v angleščini španščini), Janez Vipotnik pa o kulturnih zvezah Jugoslavije s tujino (tudi ta sestavek je objavljen v angleščini). Iz slovenske kulturne zgodovine je zajet sestavek dr. France- ta Bernika o stoletnici slovenske matice, Branko Šomen pa daje kratek pregled slovenskih pesniških zbirk v zadnjem letu. V take informativne sestavke je še potrebno uvrstiti članek Srečka Krča o klubih OZN v Sloveniji. Ostali del koledarja je posvečen predvsem življenju izseljencev. Med temi sestavki naj omenim le nekatere in sicer Zvoneta Kržišnika »Majski izlet na Gorenjsko«, Ivan Kranjec »Med slovenskimi povratniki iz Amerike«, analitično obdelavo dr. Živka Sif-rera o izseljevanju z našega ozemlja, reportažne zapiske Alberta Rejca o Slovencih v Italiji, Jožeta Snoja »Iz treh razmer in treh časov« (v sestavku so povzeti razgovori avtorja z izseljenci v belgijskem mestu Eisdenu), Mirana Ogrina »Naši v Avstraliji«, zapiski Bogdana Pogačnika o srečanjih z rojaki v obeh Amerikah itd. Pozornost vzbujajo tudi sestavek Marie Prislana o zgodovini slovenske naselbine v Sheboyganu (ZDA). Sestavkov, ki opisujejo življenje slovenskih izseljencev v tujini, je še precej vendar jih ni mogoče vseh naštevati. Posebej je potrebno opozoriti še na tri stvari in sicer najprej na pregled slovenskih izseljenskih knjig, brošur in drobnih tiskov, ki ga je sestavil Jože Bajec, na sestavke o Bosni (Hajrudin Mehmedbašić: Bosna in Hercegovina, Čedo Kisič: Pred 52 leti v Sarajevu) ter na literarni del, ki je precej bogat. Vsekakor skuša koledar tako z besedo kakor tudi s slikami ustvariti prijetno vez z domovino ter izseljencem dati tudi odgovore na razna vprašanja. Sama ureditev koledarja pa tudi vsebina data bralcu obilo zadovoljstva in zato ni odveč zapisati, da je ta koledar res prijetno novoletno darilo našim izseljencem. Uredili sta ga Zima Verščaj in Mila Senk. S. B.

DELO V ŠOLAH NE BO OKRKNJENO

V ponedeljek se je sestel sklad za šolstvo pri občinski skupščini Lendava in razpravljal o položaju sklada po rebalansu občinske skupščine. Z rebalansom so se namreč sredstva sklada zmanjšala za 37 milijonov dinarjev, toda kljub temu je po mnenju predstavnikov občinske skupščine skladu zagotovljeno toliko sredstev, da ne bo okrnjeno nemoteno delo v šolah do konca leta. Z novim letom se predvideva nov način financiranja šolstva, pa so se zaradi tega predstavniki sklada na seji dogovarjali tudi o različnih predlogih financiranja šolstva.

Drago Grah

Dr. Branko Lukman se je poslovil od Grada

V teh poznojesenskih dneh se je od Grada brez hrupa poslovil dr. Branko Lukman. Poslovil se je tiho, kakor je tiho, tudi prišel pred skoraj petintridesetimi leti.

Kaj vse bi vedel povedati o svojem življenju in delu zdravnik splošne prakse, ki je toliko časa preživel v nekem zakotju kot on? To bi bila brez dvoma zelo dolga zgodba. Treba je le pomisliti, kaj je dr. Lukman našel, ko je prišel v to vas na Goričkem. Po končanem študiju v Ljubljani in Zagrebu je začel svojo zdravniško pot v mariborski bolnišnici, kjer se je hotel specializirati kot ginekolog. Toda že dve leti pozneje, leta 1932, se je nekega majaške dne preselil v Grad in s tem začel splošno prakso, ki se je zanj končala te dni.

Koliko nerešenih problemov imamo še v našem zdravstvu, koliko težav morajo še danes premagovati zdravniki na podeželju, in kljub temu si je težko zamišljati, kaj je v tistih časih pričakalo dr. Lukmana pri Gradu. Zdravnik, njegov predhodnik, je s svojim delom bolj diskreditiral zdravniški poklic kot pa da bi mu služil, in zato so ljudje takrat zahajali raje k zdravnikom na današnje avstrijske stran.

Toda s prizadevnostjo mladega zdravnika si je dr. Lukman spet »priboril« vas za vasjo in si počasi pridobil ime, ki mu ga ves širni okoliš priznava še danes. Toda s pridobljeno klientelo še daleč ni bilo pridobljeno vse. Delo je čakalo dr. Lukmana ne samo v ordinaciji ali po hišah, kjer so ga klicali na pomoč. S podporo učiteljskega je začel zdravstveno vzgajati ljudi in sploh sodelovati v prosvetlenskih dejavnostih. Čeprav je bilo čebelarstvo njegov poseben konjiček, je treba prav temu konjičku pripisati zaslug, da so se po tem delu Goričkega sčasoma razširili zlasti za tiste čase moderni Znidaršičevi panji. To je morda neznatna stvar, a po svoje vendarle ilustrira dejstvo, da je Grad in dolga vrsta sosednjih vasi z dr. Lukmanom vendarle mnogo pridobila.

Ko je prišla vojna in z njo okupacija ter je dr. Lukman živel takorekoč v hišnem priporu, stalno navezan samo na Grad in nenehno pod kontrolo, in ko ni smel opravljati svojega poklica, so ljudje že čutili, koliko jim je pomenil. Vsa vojna leta je smel delati skupno le šest mesecev, toda kljub temu je ostal pri gradu, pobegnili ni niti tedaj, ko je pobegnilo toliko ljudi ob začetku vojne. Vzlic vsem

Ob dvajsetletnici revije „Človek, priroda in zdravje“

Ta poljudno znanstvena revija namerava letos izdati tudi bibliografijo gradiva, ki je izšlo na njenih straneh. Morda bo potem moč oceniti ves obseg in pomen njenega poslanstva, ki ga je opravila v tej svoji že častitljivi življenjski dobi, ako to zdaj še ni mogoče.

Vendar pa najbrž ne bi mogli oporekati utemeljenosti vtisa, da revija nosi pečat skorajda pravega poljudnega zdravstvenega leksikona. Do danes ji je uspelo zbrati veliko število sodelavcev — strokovnjakov, in tedaj ni dvoma v poljudno znanstvenost njenih sestavkov. Toda ne samo sodelujoči strokovnjaki, tudi teme, ki jih zdaj že toliko let dosledno obravnava in jih širi med ljudstvom, potrjujejo domnevo, da se mora neizbežno odlikovati z vrsto leksikonskih vrednot.

Toda če je tako vsestranska, še ne pomeni, da je tudi že našla dovolj bralcev. Kar ji tedaj daje posebno vrednost in uresničuje njen koncept, je to, da je res poljudna v najboljšem pomenu besede. »Vse za korist ljudstva«, s tem geslom je začela leta 1947, in njemu je ostala zvesta vse doslej. Toda kakor se je življenje pri nas razvijalo, tako se je tudi ona prilagajala nani, prilagajajoč težišče svojega pisanja vselej na področja, ki so bila najaktualnejša. Kolikor bolj se je držala spremenjvala v industrijsko razvito državo, toliko več je bilo v reviji zaslediti prispevkov o zdravstveni zaščiti na delovnem mestu, o poklicnih boleznih in podobno. Ni tedaj naključje, da je recimo v jubilejni številki govora o delovni obremenitvi koe.

Pri vsem tem pa je vsestranska poljudnost in z njo povezana vzgojna tendenca ostala ne samo neokrnjena, ampak se je razvijala iz leta v leto. Tako danes govori širokim plastem ljudstva zlasti o izrazito ljudskih boleznih kot je to jetika, alkoholizem, rakava obolenja, revmatizem, golšavost, sladkorna bolezen itd. Prav v zvezi s tem je poskrbela za izdajo najnujnejših poljudno znanstvenih brošur o boleznih, kakor je na primer jetika, trahom, trebušni tifus in pegavica.

Revija »Priroda, človek in zdravje« torej ob takem konceptu predstavlja nekaj most med strokovno znanstvenostjo in vsakodnevno drobno zdravstveno dejavnostjo. Kot taka pa si zasluži svoje ime kot vzgojitelj in pobudnik zdravstvene preventivne.

Drago Grah

Sneg je padel, zmrzuje, kaj pa ptice? Za njih bodo skrbeli ljubitelji narave in otroci

Kako organizirati stanovanjsko gospodarstvo

Na minulem zboru občanov krajevnih skupnosti Lendava je bilo ugotovljeno, da so obsežne naloge, ki jih je zbor občanov pred enim letom postavil pred svet krajevnih skupnosti v glavnem izvršene. Zahvaljujoč svetu krajevnih skupnosti, ki je v minulem obdobju uspel pritegniti širši krog občanov, ki so skupno s svetom reševali najbolj pereča vprašanja, je bilo minulo leto po oceni občanov na zboru, ugodno zaključeno.

Menda ne bo pretirana trditev, da se krajevna skupnost v letih svojega obstoja vse bolj uveljavlja med občani kljub temu, da še vedno ne razpolaga s primernimi sredstvi, ki bi omogočila še večjo in boljše dejavnost. Rezultat oziroma trditve, da je temu res tako, se izraža v izredno plodnih diskusijah na minulih zbiorih občanov, ki so brez dvoma svetu krajevnih skupnosti dajali napotke za nadaljnje delo. Z rebalansom proračuna občine je bil dokaj močno prizadet program dela krajevnih skupnosti, to pa je imelo odločilen vpliv na to, da se programirana dela v celoti ne bodo opravila.

Osrednja tema minulega zbora občanov je bilo stanovanjsko gospodarstvo. Dosele je bilo namreč tudi stanovanjsko gospodarstvo v težkem položaju, z lastnimi dohodki ni moglo kriti stroškov za vzdrževanje. Novi pogoji go-

spodarjenja, v katerih tudi stanarine postopno prehajajo na ekonomsko osnovo, ta pa naj bi omogočila financiranje tako enostavne kot razširjene reprodukcije, pa prav gotovo postavlja pred stanovanjsko gospodarstvo tudi nove naloge. S staro organizacijsko obliko pa to tem nalogam prav gotovo ne bo kos. Medtem ko se razpravlja o tem, ali naj se ustanovijo delovne organizacije, ki naj bi v bodoče razvijale stanovanjsko gospodarstvo, so v lendavski občini že ugotovili, da tako podjetje ne bi imelo možnosti obstoja.

Tak zaključek izhaja iz dejstva, da je v občini v družbeni lastnini 295 stanovanj, v tem številu pa je največji nosilec stanovanjskega fonda delovna organizacija Nafta s 137 stanovanji. Samo število stanovanj v družbeni lastnini govori torej v prid trditvi, da novo podjetje ne bi bilo upravičeno ustanoviti. Predlog, da se pri enem izmed podjetij ustanovi posebna ekonomska enota za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami, je zavoljo tega mnogo bolj upravičen. Katero naj bi bilo torej podjetje, v okviru katerega naj bi delovala ta enota? Možnosti sta dve: ali naj bi bila pri Nafti, največjem nosilcu stanovanjskega fonda, ali pa pri Obrtno komunalnem podjetju, ki ima pravzaprav v svoji dejavnosti največ izkušenj s stanovanjskim gospodarstvom. Kjer koli se bo ustanovila ta enota, bo v ostale potrebne odnose med delovnimi organizacijami in bo-

dočo stanovanjsko organizacijo pogodbeno urediti. Po diskusiji sodeč se občani najbolj nagibajo k drugi varianti, torej k ustanovitvi ekonomske enote, ker v tem vidijo zagotovilo za cenenost. Na zboru občanov je bilo med drugim tudi govora o uvedbi krajevnega samopri- spevka. Občani so sprejeli predlog, po katerem naj bi letno dvakrat vsak zaposleni občan krajevni skupnosti Lendava prispeval 2 odst. od mesečnih osebnih dohodkov, prispevek pa bi prav tako plačali ostali občani (obrniki, kmetovalci). Sredstva, ki bi se zbrala, pa bi naj bila namenjena za ureditev uličnih razsvetljav in ureditev mesta. Po nekaterih izračunih bi se tako letno zbralo tri do štiri milijone dinarjev.

Ob koncu so občani na zboru izvolili tudi novi svet krajevnih skupnosti, ob tem pa jih je vodilo načelo, da bi v svet spet prišlo čim več neposrednih proizvajalcev, mladine in žena.

VELIKA POLANA

Prejšnji teden je bila v Veliki Polani mladinska letna konferenca, na kateri so izvolili novega predsednika ter novi odbor. V razpravi so mladinci mnogo govorili o svojem delu, predvsem pa o nogometnem igrišču. Že večkrat je bilo govora na sestankih o tem, vendar pa je želja mladine ostala neizpolnjena.

Polanski pionirji so odigrali letos več prijateljskih nogometnih tekem. Problem polanske mladine je v tem, da nimajo zemljišča, še bolj povedano — denarja. Zemljišče bi že odkupili, vendar nimajo denarja. Pravijo, da bi vsa dela opravila šolska ter ostala mladina.

Poslušajte in gledajte

RTV Ljubljana

Nedelja, 21. novembra
8.05 Mladinska radijska igra — Matjaž Kmecl: Odločilni dan v mači zgodovini; 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo I.; 10.00 Se pomnite, tovariši... a) Franc Kipič: Skupaj bova jurišala, b) Vinko ogrin: Za njimi je ostalo pogorišče; 10.25 Pesmi borbe in dela; 10.45—11.15 Ljubiteljem lahke glasbe; 11.45 Nedeljska reportaža; 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo II.; 13.30 Za našo vas; 13.45 Ansambel Janeza Mahkoviča in trio Dorka Skobernet; 14.00—17.00 Nedeljsko športno popoldne; 17.05 Slavni pevec — znamenite arije; 17.30 Radijska igra — Gerhard Rentzsch: Babje leto; 19.30 Večerni radijski dnevnik; 20.00 Glasba ne pozna meja; 21.00 Simfonije Franza Schuberta, Simfonija št. 5 v B-duru; 21.30 Trideset minut z A. Dvoržakom.

Ponedeljek, 22. novembra
11.15 Nimaš prednosti! 12.05 Iz opusa Sergeja Prokofjeva; 12.30 Kmetijski nasveti — Konrad Kozole: Dosedanje izkušnje pri obnovi vinogradov v krško-kostanjeviško okolici; 12.40 Narodne in ponarode v priredbi Vlada Goloba; 14.05 Pri mlajših slovenskih skladateljih; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.00 Vsa dan za vas; 17.05 Glasbena križanka; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in po svetu; 18.20 Signali; 18.45 Narava in človek — Jaka Slokan: Zgodovina hmelja; 20.00 Prenos koncerta ob priliki proslave 70-letnice Jakova Gotovca.

Torek, 23. novembra
11.15 Nimaš prednosti! 12.05 Slavni virtuoz; 12.30 Kmetijski nasveti — Dr. Jože Ferčec: O letošnjih razstavah živine; 12.40 Veseli planšarji in trio Milana Matka; 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Dolga povest o radirki; 14.35 Pet minut za novo pesmico; 15.30 V tork nasvidenje; 16.00 Vsa dan za vas; 17.05 Koncert po željah poslušalcev; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in po svetu; 18.20 Iz studia 14; 18.45 Na mednarodnih križpotih; 20.00 Poje Akademski

zbor iz Ljubljane; 20.20 Radijska igra — Jacques Constantin: General Frederic.

Sreda, 24. novembra
11.15 Nimaš prednosti! 12.05 Odlomki iz manj znanih francoskih oper; 12.30 Kmetijski nasveti — Ing. Mira Bižal: Evidenca v poljedelstvu; 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Zgodbe iz muzeja NOB; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 16.00 Vsa dan za vas; 17.05 Izbrani listi iz Bartokovega ustvarjanja; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in po svetu; 18.15 Iz fonoteke Radia Koper; 18.40 Naš razgovor; 20.00 Marj Kogoj: Črne maske, radijska priredba opere v dveh dejanjih.

Četrtek, 25. novembra
Alex Grimpe: Variacije na temo Wolfganga Amadeusa Mozarta »Pridi, ljubi maj«; 12.30 Kmetijski nasveti — Dr. Vilko Masten: Drobna listna pegavost česen; 12.40 Cez hrib in dol; 14.05 Iz baletov Arama Hačaturjana — Maškara; 14.35 Glasbeni vedež; 16.00 Vsa dan za vas; 17.05 Turistična oddaja; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in po svetu; 18.20 Odsokova deska. Nova vrsta; 18.45 Jezikovni pogovori; 20.00 Četrtno večer domačih pesni in napevov; 21.00 Večer umetniške besede — France Presetnik; 21.40 Glasbeni nokturno.

Petek, 26. novembra
11.15 Nimaš prednosti! 12.05 Iz oper Richarda Straussa; 12.30 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Rihtar: Različne vrste slovenskega medu in njihova učinkovitost; 12.40 Pozdrav iz Bele Krajine; 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — Gli-gor Popovski: Noč na reki; 14.35 Rurske narodne pesmi; 15.30 Od vasi do vasi; 15.45 V svetu znanosti; 16.00 Vsa dan za vas; 17.05 Petkov simfonični koncert; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in po svetu; 18.20 Pesni orkester RTV Ljubljana; 18.45 Kulturni globus; 20.00 Iz arhiva operetnih melodij; Franc Lehar: Dežela smehljiva; 20.20 Tedenski zunanji politični pregled; 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

Sobota, 27. novembra
11.15 Nimaš prednosti! 12.05 Opoldanski divertimento; 12.30 Kmetijski nasveti — Nada Rihtar: Rentabilnost proizvodnje mleka v novih pogojih; 12.40 Vaški kvintet in ansambel Boruta Lesjaka; 14.05 Pojo slovenski operni pevci; 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov; 16.00 Vsa dan za vas; 17.05 Gremo v kino; 17.35 Popevke tega tedna; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in po svetu; 18.20 Iz relednih postaj — Maribor; 18.45 S knjižnega trga; 20.00 Sobotni koncert lahke glasbe; 20.20 Spoznavajmo svet in domovino; 21.30 Vedri zvoki.

TELEVIZIJA

Četrtek, 18. novembra
10.00 TV v šoli; 11.00 Angleščina; 11.30 Recital na grobu ustrelenih dijakov v Kragujevcu; 16.10 TV v šoli: Odboj in lom svetlobe; 17.40 Tisočkrat »Zakaj?« — oddaja za otroke; 18.25 TV obzornik; 18.45 Reportaža; 19.10 Iz arhiva plesnega orkestra RTV Ljubljana; 19.40 Kalejdoskop; 20.00 TV dnevnik; 20.20 TV obzornik; 20.30 Baletni klas; 20.40 Kulturna panorama; 21.40 Iz arhiva jugoslovanske kinoteke; 22.10 Zadnja poročila.

Sljeme, Avala
18.25 Informativne oddaje; 19.40 Propagandna oddaja; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.20 TVD — nadaljevanje; 20.40 Filmski omnibus; 21.30 Sofija: Vaška svatba; 22.15 Informativne oddaje.

Petek, 19. novembra
10.00 TV v šoli; 15.15 Rezervirani čas; 16.40 Govorimo rusko — 38. lekcija; 17.00 Učimo se angleščine — 102. lekcija; 17.30 TV v šoli; 18.00 Klub hi, ho, ha — oddaja za otroke; 18.25 TV obzornik; 18.45 TV tribuna; 19.15 S kamnom po svetu; Jemen; 19.40 TV akcija; 20.00 TV dnevnik; 20.20 TV obzornik.

KRAJEVNA KONFERENCA SZDL V KOBILJU

Čigavi so stroji?

Na konferenci SZDL v Kobilju, ki je bila izredno lepo obiskana, je bilo med ostalim govora tudi o arondaciji, poplavih in delu mladinske organizacije. Vse kaže tako, da Kobiljčani niso zadovoljni z arondacijo, ker je ta potekala drugače, kot je bilo to na začetku rečeno. Arondirala se je najboljša zemlja, sedaj pa ugotavljajo, da je v letošnjem letu 15 parcel travnikov v skupnih površinah 3—4 ha ostalo nepokošeno. Vaščani seveda obojajo tako stvari.

Na konferenci so se diskutanti dotaknili tudi odnosov kmetijske zadruga do vaščanov. Mladinci so si uredili v zadružnem domu sobo, sedaj pa je v njej žito, čeprav bi to lahko bilo spravljeno drugje. Izredno burna razprava je bila namenjena nekaterim starim strojem, ki so last krajevnih skupnosti, vsaj tako trdijo predstavniki krajevnih skupnosti, istočasno pa te stroje evidentirajo kot svoje osnovno sredstvo tudi kmetijska zadruga. Čigavi so torej stroji, ki so povzročili na konferenci burno razpravo.

Krajevna konferenca v Kobilju je med drugim obravnavala tudi dejavnost društev in organizacij in ugotovila, da je minulo leto bilo izredno razgibano in aktivno. Rezultati dela in prizadevanja vaščanov, posebej pa KO SZDL pa se vidijo v novozgrajeni šoli in učiteljskem bloku, za kar so tako vaščani kot organizacije mnogo prispevali. V prihodnjem letu mora biti aktivnost prav taka

kot letos, so zaključili na krajevni konferenci.

GRAD

Kolektiv kmetijske zadruge Grad je minuli četrtek razpravljao o pripojitvi h kombinatu Pomurka. Dogovorili so se, da bodo svojo odločitev izrekli na referendumu.

NA POL GOLO CESTIŠČE

Pred nedavnim so začeli z asfaltiranjem ceste Lendava Dolga Vas, ki naj bi sčasoma postala cesta, po kateri bi se odvijal mednarodni promet, potem ko bi bil odprt mednarodni prehod v Dolgi vasi. Občani so se razveselili v začetku del, toda kaj kmalu so doživeli razočaranje: deset metrov široko cestišče je sicer dobilo 4-metrski asfaltni trak, to pa, pravijo, ni dovolj, da bi se lahko izognila dva avtomobila. Zlobni jeziki pravijo, da je to polž pustil sled, tisti ki gledajo realneje, pa zatrjujejo, da je bolje držati vrbca v roki, kot imeti gola na strehi.

KINO V V. POLANI

Redke so kulturne institucije v Lendavi, pa vse tako kaže, da še te postajajo večsah odveč. Ali res ni več razumevanja za kulturo? Če bi bilo, prav gotovo kino v Veliki Polani ne bi bil vedno

NI JIH BLIZU

Občinski komite ZMS Lendava je na svojo občinsko konferenco, kjer naj bi med drugim obravnavali tudi položaj mladih v delovnih organizacijah, povabil tudi predstavnike delovnih organizacij. Trije so se opravičili, na konferenci pa nihče od drugih ni prisostvoval. Mladina je kritizirala take odnose, a kaj, ko tistih, ki se jih tiče kritika, ne pridejo blizu. Pravijo, da imajo sicer veliko povedati o dejavnosti mladih.

KJE SE BODO GRELI?

Gradnja 36-stanovanjskega bloka v Lendavi se bliža h koncu. Menda bodo stanoval-

ci že v začetku prihodnjega leta dobili ključne stanovanj. Na prvi pogled je torej vse v redu in razveseljivo, toda ob tem bloku stoji že dve leti 12-stanovanjski blok brez centralne kurjave. Ta bo namreč skupna za obe poslopji. Stanovalci se sprašujejo, kje se bodo letos greti, tisti, ki pa naj bi se v novem letu vselili v lepo veliko poslopje, pa že sedaj ne kažejo veselega obraza. Kdo pa bi ga, ob pomisleku, da še to zimo ne bo urejena centralna kurjava! Stanovalci 12-stanovanjskega bloka pa bodo že drugo leto lepo plačevali stanarino, ta pa ni ravno majhna in najbrž je vanjo vračunana tudi centralna kurjava.

Ni še dolgo tega, odkar so visoke cene povzročile številne debate med občani. Govorilo se je o tem, da je kruh predrag, toda po nekaterih dejstvih temu ni tako. Če slučajnega obiskovalca zanese

pot v lendavski hotel, se bo lahko prepričal, da se kruh meče v stranišče školjke. Očitno je, da storilci takih dejanj ne spoštujejo kruha in da za njih, ki take stvari delajo, verjetno ni predrag.

Še tri centrale

Pomurje je od sredine oktobra dobilo še tri avtomatske telefonske centrale z po 20 priključki. V Prosenjakovcih je začela obratovati 16. oktobra, v Radencih dvajsetega in v Križevcih pri Ljutomeru 3. novembra tako, da jih je že moč klicati po pomurskem avtomatskem sistemu.

Podobno centralo bodo verjetno še letos montirali v Beltincih, nekako do 1. maja prihodnjega leta pa v Radgoni.

Novi carinski predpisi v Jugoslaviji

V okvir gospodarske reforme v Jugoslaviji spada tudi nova politika v zunanji trgovini in carinska politika. Do gospodarske reforme dosežki zunanje trgovine niso bili usmerjeni v taki meri na spodbujanje domače trgovine, zlasti pa ni bila zagotovljena zadostna izbira blaga. Zunanja trgovina je krila v glavnem druge notranje potrebe ki jih domača proizvodnja ni mogla pokriti. Nov gospodarski sistem izpostavlja nacionalno ekonomijo, zlasti industrijo tuji konkurenci. Tuja in domača konkurenca naj bi prisklala podjetja z nizko produktivnostjo in z visokimi stroški, ki so izpodkopavala zdravo naraščanje jugoslovanskega gospodarstva. Država ne daje več izvoznih premij in regresov. To pomeni, da bodo morala jugoslovanska podjetja pri izvozu blaga v enakih pogojih kot tuja podjetja konkurirati na svetovnih trgih. V starem gospodarskem sistemu je bilo več tečajev tujih valut pri izvozu in uvozu blaga, odvisno od stroškov proizvodnje določenega blaga. Različni tečaji valut so se bolj večali razlike v cenah med uvoženim in domačim blagom. Razlike v cenah so dajale potuho nerentabilnim podjetjem, zlasti so omogočale podjetjem, ki

poslujejo v zunanji trgovini, velike, neopravičene zasluge na račun potrošnikov. Zaradi tega in za stabilizacijo domače valute — čvrstega dinarja je določena nominacija dinarja na ta način, da se dinarji, ki so sedaj v obtoku postopoma zamenjajo tako, da postane 100 dinarjev en (1) dinar. Določena je nova valuta pariteta na podlagi 0,410936 milijonov čistega zlata za en (1) dinar. Na ta način je prejšnji tečaj 750 dinarjev za 1 ZDA dolar spremenjen v enotni tečaj 1250 dinarjev za en (1) ZDA dolar. Carinska tarifa, ki je bila v veljavi do gospodarske reforme, je imela carinske stopnje prilagojene tako, da je država s carinami pobrala podjetjem v zunanji trgovini del dobička zaradi razlike v cenah in tečajih. Zaradi primanjkljaja v zunanje trgovinski plačilni bilanci so bile carinske stopnje za blago, namenjeno široki potrošnji in tudi za surovine in reprodukcijski material, precej visoke. Zlasti so bile visoke carinske stopnje za luksuzno blago, kakor so osebna motorna vozila, kolonialno blago in drugo. Na ta način je država hotela doseči večjo štednjo z devizami, tj. zmanjšanje uvoza blaga, ki ni nujno potrebno. Povprečna carinska stop-

nja v carinski tarifi pred gospodarsko reformo je bila 23,25 odstotkov, za osebne avtomobile je bila celo 80 odstotkov.

Povprečna carinska stopnja nove carinske tarife je precej nižja in znaša le 10,75 odstotkov. Kljub temu je carina zelo visoka, ker se je z novim enotnim tečajem povečala carinska osnova od 750 na 1250 dinarjev za en (1) ZDA dolar. Nova carinska tarifa je zgrajena na naslednjih principih:

1. Za surovine in reprodukcijski material je določena nižja carinska stopnja, da bi imela predelovalna industrija bolj ugodne pogoje konkurence pri izvozu finalnih proizvodov, kakor proti uvoženim proizvodom.

2. Za izdelke, ki se doma ne proizvajajo ali pa se proizvajajo v premajhnih količinah za kritje domačih potreb, je carinska zaščita tolikšna, da država pobere razlike v ceni med cenejšim uvoženim blagom v odnosu z dražjim domačim blagom, ki izvira iz premajhne storilnosti posameznih vej domače industrije in je v gospodarstvu na sploh. Na ta način država zavaruje relativne odnose cen na notranjem trgu.

3. Za izdelke, ki so se začeli posamezne vede industrije, ki

imajo dobre pogoje za razvoj velike serijske in cenene proizvodnje, je carinska zaščita malo večja. To je zaradi tega, da bi zavarovali take vede industrije — suvarne in domačo delovno silo pred tujo konkurenco. Poudariti moramo, da bo ta zaščita časovno omejena na čas, ki je potreben, da bi tovarne pridobile na času za moderniziranje svoje strojne opreme, za uvedbo sodobnih tehnoloških procesov, tj., da bi bile sposobne konkurirati enakim proizvodom tujih tovarn.

4. Na dele, iz katerih se sestavljajo končni proizvodi, ali pa se uporabljajo v proizvodnji posameznih izdelkov, je carinska zaščita določena v isti višini, kakor za določene končne izdelke. To bo vplivalo na jugoslovansko industrijo, da bo hitreje osvojila proizvodnjo kompletnih proizvodov.

KAJ SE JE SPREMENILO?

Po carinskih predpisih, ki so bili v veljavi pred gospodarsko reformo, je bilo več olajšav in oprostitve plačila carinskih dajatev za blago, ki so ga sprejemali iz tujine ali pa prinesli s seboj ob vrnitvi iz tujine jugoslovanski ali tuji državljani s stalnim bivališčem v Jugoslaviji. Posamezniki so olajšave in oprostitve izrabljali v špekulativne namene na škodo skupnosti. Po-

gosti so bili primeri, da so bili sorodniki in znanci v tujini ter celo turisti nadlegovani z raznimi proročaji za pošiljanje ali vnos blaga, od osebnih avtomobilov do stare obleke.

Novi zakon o carinski tarifi je črtal razne olajšave in oprostive plačila carinskih dajatev, ostale pa so naslednje ugodnosti:

1. Blago, ki ga sprejemajo v pošiljkah iz tujine jugoslovanski ali tuji državljani, če skupna vrednost ne presega 4000 din, je oproščeno plačila carinskih dajatev. Vrednost se vzame po cenah iz liste tekočih cen, ki jo predpisuje direktor carinske uprave Jugoslavije. Če cene za posamezno blago niso predvidene v listi tekočih cen, se vzamejo cene za isto ali podobno blago v notranji trgovini na drobno, zmanjšane za 20 odstotkov.

2. Za blago, ki ga jugoslovanski ali tuji državljani sprejemajo v pošiljkah, ki so vredne več kot 4000 dinarjev, morajo plačati carino po enotni carinski stopnji 25 odstotkov od skupne vrednosti blaga v pošiljkah. Če je torej pošiljka vredna 4001 dinar, ne more biti oproščena plačila carine. Blago v pošiljki je mogoče ocariniti po enotni carinski stopnji, če je v pošiljki vsaj dvojne ali več vrst blaga in če skupna vrednost blaga v pošiljki ne presega 40.000 din. Biti mora tudi očitno, da je

blago namenjeno le za domače potrebe prejemnika. Na primer, pošiljka ki vsebuje 49 parov ženskih nylon nogavic in en par pletenih rokavic, izpolnjuje pogoji, da vsebuje dve vrsti blaga in ne presega vrednosti 40.000 dinarjev, ne izpolnjuje pa pogoja, da je vsebina pošiljke namenjena izključno za domače potrebe prejemnika, tj. obstoja možnost preprodaje nogavic. Za pošiljke, ki ne izpolnjujejo vseh treh pogojev, je treba plačati vse carinske dajatve, tj. carino po stopnji, ki je določena za posamezno blago v carinski tarifi in prometni davek. V takih primerih so navadno carinske dajatve večje od dajatev po enotni carinski stopnji. Na primer: za ženske nylon nogavice je carinska stopnja 22 odst. in 12 odst. prometnega davka. Omeniti moramo, da se vrednosti carinski osnovi prišteje carina in na to vsoto se zaračuna še prometni davek. Novost v zakonu o carinski tarifi je tudi, da se vzamejo za rabljeno blago iste cene kot za novo. Celo stara obleka, perilo in obutev, se vzame, da je vredna 8000 din za kg. To se pravi, da je treba plačati 10.000 dinarjev carine na pošiljko stare obleke, ki je teža 5 kg. Zaradi tega odsvetujemo pošiljanje ali prenašanje stare obleke, blaga, predmetov, perila, odevi in obutve.

(Nadaljevanje prihodnjici)

◀ Dimnikar prinaša srečo

Ta ljudski izrek se je že pred več desetletji udomačil ne samo po Sloveniji, ampak tudi po severnem delu Hrvaške, tj. do Slavonije, Bačke in Banata. Morda bi bilo pravilno, če bi ta ljudski izrek nekoliko popravili in namesto tega, da dimnikar prinaša srečo, povedali, da dimnikar s svojim delom odvrta nesrečo od ljudi in njihovega premoženja. S tem popravkom namreč bolj stvarno prikažemo pomembnost in vlogo dimnikarske službe.

PRVE ZAMETKE OPRAVLJANJA DIMNIKARSKE SLUŽBE zasledimo že v srednjem veku in sicer v italijanski pokrajini Savoniji, kmalu zatem pa tudi v nekaterih predelih Anglije. Toda ometanje kurilnih naprav in dimnih vodov v tem času ni bilo obvezno in so ga v glavnem opravljali le po gradovih, samostanih in hišah mestnih odličnikov. Sprva dimnikar ni bil vezan na določeni okoliš in zato tudi ni mogel biti odgovoren za požarno varnost za neko območje. Spricu takega stanja so se kljub delnemu opravljanju dimnikarske službe vedno pogostje pojavljali požari. Šeasoma so oblasti uvideli, da dimnikarska služba ni dovolj učinkovito urejena. Zato so v 18. stoletju že številne zahodne in srednjeevropske države s pozitivnimi predpisi uredile obvezno čiščenje vseh kurilnih naprav in dimnih vodov in vezale dimnikarja na določeni okoliš. S tem je dimnikarska služba dobila javni značaj, dimnikar pa je postal za določeno mu območje kazensko in odškodninsko odgovoren za požarno varnost. Uspehi teh ukrepov so se kmalu pokazali v občutnem zmanjšanju števila požarov.

OBVEZNOST OPRAVLJANJA DIMNIKARSKE SLUŽBE tedaj ni nastala kot neko nepotrebno zlo, predpisano od države, ampak je ta obveznost nastala kot nujen, učinkovit ukrep v splošni borbi proti požarom.

Kljub tako utemeljenemu pomenu opravljanja dimnikarske službe pa pri nas že zmeraj naletimo na posameznike, ki nasprotujejo obveznemu čiščenju kurilnih naprav in dimnih vodov. Svoja stališča najpogostje utemeljujejo s tem, da si lahko sami po potrebi očistijo kurilne naprave in dimne vode. Nekateri se celo čutijo prikrajšane za svoje državljanske svoboščine, ko dimnikar na podlagi zakonitih pooblastil posega v takoj imenovane njihove pravice. Vsi taki posamezniki namreč pozabljajo na to, da doslej dosežena stopnja požarne varnosti ni prišla sama od sebe, ampak da je to rezultat dolgotrajnih naporov v organizirani borbi proti požarom. Ti posamezniki ne morejo ali pa tudi ne morejo razumeti tega, da bi vsako prepuščanje oskrbovanja oziroma rednega vzdrževanja kurilnih in dimovodnih naprav stihiji povzročilo nepopisno škodo ljudem in njihovem premoženju.

Zaradi podkrepitve teh trditvev naj v ilustracijo navedem nekoliko primerov, ki jih dimnikarji pri opravljanju svoje službe še zmeraj pogosto srečujejo. Tako je pred nedavnim bil odkritih nekaj takih primerov, ko so v zasebnih gospodinjstvih bile napeljavane pločevinaste dimne cevi od štedilnika skozi lesen strop na podstrešju ali pa skozi steno kake delavnice pod rob ostrešja, v drugih primerih pa so bili brzoparilniki nameščeni v drvarnicah ali na kakem drugem neprimernem mestu. Najbolj pogosti pa so taki pri-

meri, ko so dimniki razpokani ali kako drugače poškodovani in ko so okrog dimniških vrtic lahkovnetljive snovi. Težko je dati pritrilni odgovor na vprašanje, ali so se uporabniki teh kurilnih naprav in dimnih vodov zavedali velike nevarnosti požara, ko so se sprijaznili s takim stanjem.

Taki in podobni primeri nam nazorno kažejo, da je **PRI NAMEŠČANJU KURILNIH NAPRAV IN DIMNIH VODOV PRI NJIHOVEM REDNEM VZDRŽEVANJU VENDARLE POTREBNO NEKO STROKOVNO ZNANJE**. Tako strokovno znanje pa ima dimnikar, ki se je za ta poklic izučil in svoje znanje potrdil z opravljenim strokovnim izpitom. Dimnikar namreč mora poznati vse vrste kurilnih naprav in dimnih vodov, ne glede na njih kompliciranost. Na jasnem si mora biti glede funkcioniranja vseh kurilnih naprav in dimnih vodov, zlasti pa mora poznati proces izgorovanja in toplotni učinek v prostoru, razne atmosferske vplive pri dimnih vodih, vse sisteme cirkulacije po pregradah, gorljivost saj in raznih smol, ki se nabirajo v dimovodnih cevih ter v zvezi s tem vse nevarnosti za požar ali zastrupitve s plinom.

ZARADI TAKO VELIKEGA POMENA VARNOSTI LJUDI in njihovega premoženja pred požari je Skupščina SRS dne 31. marca 1965 sprejela Zakon o dimnikarski službi.

Po tem zakonu mora dimnikarska organizacija na območju, ki ji je določeno, čisti in pregledovati kurilne naprave in dimne vode v vseh objektih, kjer te naprave so. Podrobnejša določila o vrstah kurilnih naprav in dimnih vodov, ki morajo biti čiščeni in pregledani, predpisuje skupščina občin z odloki, vsaka za svoje območje. Skupščine občin so tudi pooblašene, da s temi odloki določijo roke, v katerih morajo biti kurilne naprave in dimni vodi čiščeni ter pregledani.

Ker so vse skupščine pomurskih občin take odloke že sprejele, ni več nobene nejasnosti okrog tega, katere kurilne naprave in dimni vodi morajo biti redno čiščeni in v kakšnih rokih. Prav tako tudi ni več nobene nejasnosti glede pravic in dolžnosti dimnikarja, ker zakon izrecno določa, da **MORA DIMNIKAR OPRAVITI ČIŠČENJE V PREDPISANEM ROKU** in sicer tako vestno, da je odstranjena nevarnost za požar in zastrupitve s plinom.

Če dimnikar pri svojem delu ugotovi na kurilni napravi ali dimnem vodu take tehnične in druge pomanjkljivosti, da je zaradi tega ogrožena požarna varnost, mora o tem pisмено opozoriti uporabnika teh

naprav in mu določiti primeren rok, v katerem naj pomanjkljivosti odpravi. Po tem zakonu je dimnikar kazensko in odškodninsko odgovoren za posledice, ki nastajajo zaradi malomarnega opravljanja dimnikarske službe. Zakon daje dimnikarju pravico, da vstopi v vsak objekt, v katerem so kurilne in dimovodne naprave, uporabniku teh naprav pa nalaga, da dimnikarju omogoči vstop.

V obeh primerih predpisuje zakon, tako za dimnikarja kot za uporabnika kurilnih naprav in dimnih vodov, do 20.000 din denarne kazni, če kateri izmed njiju krši te zakonske obveznosti.

Sicer bi pa bilo zgrešeno vrednotiti dimnikarsko službo samo po ometanju kurilnih naprav in dimnih vodov, ne da bi pri tem upoštevali tudi njeno požarno-preventivno pomembnost. Poleg ometanja **JE DIMNIKAR PO ZAKONU DOLŽAN KURILNE NAPRAVE IN DIMNE VODE TUDI STROKOVNO PREGLEDATI** in ugotoviti njihovo uporabnost. Preventiva take vrste je ne le najbolj uspešna, temveč je za družbo tudi najcenejša. Zato je pri ocenjevanju višine pristojbin za dimnikarske storitve potrebno vrednotiti tudi ta del dimnikarskih storitev.

Iz vsega doslej povedanega izhaja, da je **OPRAVLJANJE DIMNIKARSKE SLUŽBE ZELO ODGOVORNO DELO**. Poleg tega je to naporna terenska služba, ki je povrh še škodljiva zdravju. Dimnikar mora iti na teren, ne glede na vremenske razmere. V mnogih primerih ne ve, kako bo sprejet. Morda bo pri hiši naletel na vinjenega ali prav v tistem trenutku razburjenega hišnega gospodarja! Kolikokrat se je že zgodilo, da je dimnikar prišel k hiši prav v tistem času, ko je hišni gospodar ali kateri izmed njegove družine v razburjenosti iskal žrtev, na katero bi »zlil« svojo jezo. Bilo je celo nekoliko takih primerov, ko je vinjeni hišni gospodar brez vsakega razloga fizično napadel dimnikarja in ga telesno poškodoval. Pa kljub vsemu temu dimnikar mora iti na teren in obiskovati hišo za hišo!

Ob teh ugotovitvah nimam namena prikrivati napak, ki jih pri svojem opravilu delajo dimnikarji. Toda pri tem je treba imeti pred očmi, da se delovni kolektiv odločno bori proti nepravilnostim, ki jih povzročajo dimnikarji. Doslej je bilo že več takih primerov, da so bili dimnikarji klicani na odgovornost, nekaj jih je pa bilo celo izključenih iz delovne skupnosti.

Pri tem so delovnemu kolektivu nudili pomembno pomoč tudi številni poštteni občani, ki so se z upravičenimi pritožbami obračali na podjetje. Menimo, da bo potrebno s tako prakso nadaljevati tudi v bodoče, ker bomo s skupnimi močmi najlažje premagali težave in tako občanom ter družbeni skupnosti zagotovili kar najbolj popolno požarno varnost.

Dimnikarsko podjetje
»DIMNIKAR«
Beltinci

in odvrta nesrečo

Pomurska žimska košarkarska liga — članice

VISOKA ZMAGA ESS

V drugem kolu pomurske žimske košarkarske lige za članice je bilo najbolj zanimivo srečanje med Enotnostjo I. in Enotnostjo II., kjer so košarkarske Enotnosti II. nad vse presenetle svoje izbrane kolege in v prvem delu celo vodile, na koncu pa izgubile s tesnim rezultatom. Z malo več sreče pa bi rezultat lahko bil tudi obraten. Ne pričakovano visoko zmago je zabeležila ekipa ESS v Rakičanu in prevzela vodstvo na tabeli. Košarkarske Svita so bile proste.

Rezultata II. kola:	
Rakičan : ESS 2:78	
Enotnost II : Enotnost I 18:20	
Tabela	
ESS	2 2 0 149:10 4 +139
Enotnost I	2 2 0 89:24 4 +65
Enotnost II	1 0 1 18:20 0 -2
Svit	1 0 1 8:71 0 -62
Rakičan	2 0 2 8:147 0 -139

Vzhodna republiška hokejska liga

SSTV jesenski prvak

Pretekli teden sta bili na sporedu preostali tekmi jesenskega dela prvenstva vzhodne republiške lige v hokeju na travi med Tišino in Kapelo ter Lipovci in Radgono. Srečanje med Tišino in Kapelo se je končalo z zanesljivo zmago Tišine, medtem ko se je srečanje med Lipovci in Radgono končalo s 3:0 brez borbe v korist Lipovcev, kar preseneča.

S tem je bil prvi del tekmovalnega končana. Prvak je po pričakovanju postala ekipa SSTV, vendar le zaradi boljše razlike v zadetih od Tišine. Drugo mesto tišinske predstavlja največje presenečenje letošnjega tekmovalja. Zelo so napredovali tudi hokejisti Lipovcev, čeprav nastopajo z zelo mla-

do ekipo. Zelo pa so v finišu pustili tekmovalci Radgone in tako pristali le na četrtem mestu. Na predzadnjem mestu je novinec Kapela, od katere pa letos tudi ni smlo mnogo pričakovati, medtem ko preseneča zadnje mesto in odstop od tekmovalja soboške Enotnosti, ki je vsa dosedanja tekmovalja zelo resno posegala v borbo.

Rezultata:	
Lipovci : Radgona 3:0	
Kapela : Tišina 0:4	
Tabela jesenskega dela	
SSTV	5 4 0 1 21:3 8
Tišina	5 4 0 1 11:6 8
Lipovci	5 3 0 2 11:5 6
Radgona	5 3 0 2 5:4 6
Kapela	5 1 0 4 3:20 2
Enotnost	5 0 0 5 0:13 0

NOGOMETASI GRAFICARJA

Slovenska nogometna liga

Usodna zadnja minuta

Mura je v nedeljo odigrala zadnjo tekmo jesenskega dela prvenstva v SNL pred svojim občinstvom. Tokrat je sprejela v goste trenutno drugo uvrščeno enajstotno Triglav iz Kranja. Srečanje je bilo zelo zanimivo, čeprav je bilo odigrano na zasnežen in težkem igrišču, končala pa se je z delitvijo točk.

Že na samem začetku so pričeli domačini silovito napadati in oblegati vrata Triglava. Vrstili so se napadi za napadom, vendar ni bilo preciznega strela na gol. V 5. minuti je Sečko izvajal prosti strel s kakih 20 metrov in zadel vratarico. V 9. minuti je Kukanja pobegnil po levem krilu, centralni žogo v kazenski prostor Triglava, kjer je Perković igral z roko in sodnik je dosodil enajstmetrovko, ki jo je Drvarič spremenil v vodstvo. Po vodstvu domačinov se je igra nekoliko umirila in postala enakovredna. Napadi so se obojestransko menjavali in na obeh straneh je bilo nekaj lepih priložnosti za gol, katere pa napadalc niso znali izkoristiti.

Tudi začetek drugega polčasa je pripadel Muri, ki je pritiskala na gol Triglava in v 50. minuti je

Horvat II. odlično streljal in po-večal vodstvo na 2:0. Toda zmed-ljivo vodstvo Mure gostov ni zne-šlo, temveč so se še bolj razžive-li, prevzeli pobudo v svoje roke in vedno bolj nevarno napadali. Čim bolj se je tekma bližala h koncu, tem bolj je domačinom pohajala sapa in igralci so vse pogostje grešili. Tako je v 76. minuti Januš izkoristil neodločnost domače

Slovenska conska liga — vzhod

Poraz Graficarja in Nafta

V predzadnjem kolu prvenstva SCL — vzhod sta pomurska pred-stavnik Graficar in Nafta mora-li v goste. Graficar je gostoval v Dravogradu, kjer se je pomeril z moštvo Ojstrice. Nafta pa v Rav-nah na Koroškem, kjer se je sre-čala s Fužinarjem. Čeprav pomur-ska predstavnik nista igrala pod-rejene vloge, sta kljub temu ostala praznih rok, s tem pa zelo poslab-šala položaj na tabeli.

obrambe in znižal rezultat na 2:1. Domačini so se še naprej pozhrtvo-valno upirali vse pogostejšim na-padom Triglava in vse je kazalo, da bodo le držali do konca in si priborili dragoceni točki. Toda mi-nuto pred koncem tekme je Polja-nec drugič zatresel mrežo Vrduke in s tem priboril svojemu moštvu dragoceno točko. Tekmo je dobro vodil Blekač iz Soštanja.

OJSTRICA : GRAFIČAR 3:2 (2:1)

Skoraj neverjetno je, da je moštvo Graficarja, ki je bilo sko-zi celo tekmo v izraziti terenski premoči, ostalo poraženo. Napadalc namreč niso znali za nobeno ce-no spraviti žogo v mrežo. Nasprotno pa so domačini, ki so se v glav-nem branili in le z redkimi kontra napadi prihajali pred gol Grafičarja uspešni skoraj vedno zadeti v črno. Tako so tudi v prvem polča-su dvakrat prišli pred gol Grafičarja in vodili z 2:0. Po vodstvu domačinov je postala igra izredno ostrá, tako da je moral sodnik za-radil medsebojnega obračunavanja izključiti kar 4 igralce. Šele nato se je igra umirila in Benčec je nekaj minut pred koncem prvega polčasa znižal rezultat.

Tudi v nadaljevanju je Grafičar napadal, vendar ni mogel za-tresti mreže. V enem izmed prvih napadov Ojstrice je centrirano žo-go pred gol Sapač usmeril v last-no mrežo. Kar ni uspešno napadalcem Graficarja, je uspešno obramb-nemu igralcu Lebarju, ki je znižal rezultat na 3:2. Po prikazani igri bi si Graficar zaslužil zmago. Naj-boljša pri Graficarju sta bila Krou-čič in Klement. Tekmo je dobro vodil Bačič iz Maribora.

FUŽINAR : NAFTA 4:2 (1:1)
Nafta je prišla v vodstvo že v 6. minuti preko Perša I. in imela tudi v nadaljevanju prvega polčasa nekaj izredno lepih priložnosti za gol, katere pa nespretni napadalc niso znali izkoristiti. Nasprotno pa so uspešni domačini iz protinapada rezultat izenačili.

Drugi del igre je potekal v pre-moči Fužinarja, ki je že v prvih minutah igre prišel v vodstvo pred vsem po zaslugi stranskega sodni-ka, ki ni napakal očitnega ofsida. Nato se je spel Nafta razživila in uspešna rezultat izenačiti z golom Hobora. Toda domačini so čez ne-kaj minut igre zopet prišli v vod-stvo. Za izenačenje rezultata pa je imela izredno priložnost tudi Nafta, ko je sodnik dosodil naj-strožjo kazen. Toda Bači je strel z bele točke slabo izvedel in tako prepuštil redko priložnost za gol. Proti koncu tekme so domačini še enkrat premagali tokrat sicer za-nesljivo vratarja Kramarja ter s tem zmagali. Tekmo je vodil Koz-ar iz Maribora, ki pa je bil precej pod vplivom gledalcev, ki so se na trenutke tudi zelo nešportno obnašali do gostujočega moštva.

POSLOVALNICA MURSKA SOBOTA

Vabimo vas na **SILVESTROVA-NJE V BUDIMPESTO**, 4-dnevno potovanje z avtobusom. Prijave do 4. decembra 1965.

2-dnevni avtobusni izlet v **BUDIMPESTO** s postanki v Nagykanizsi, Balatonföldvaru, Szekesfeher-varu.

3-dnevni avtobusni izlet **NA DUNAJ-BRNO-BRATISLAVO**. Po-vratek ob Nežiderskem jezeru in Eisenstadtu.

WIENER EISREVUE — drsna revija v Celovcu, od 3. do 20. februarja 1966.

Za kolektive organiziramo po-tovanja po željah in s strokovni-mi programi — doma in v ino-zemstvu.

VODSTVOM SOL organiziramo po izredno znižani ceni izlete po njihovih željah.

KOMPAS
Poslovalnica M. Sobota
Trg zmage — telefon 21-450

Poslovodjo zaposlijo

Upravni odbor TRGOVSKEGA PODJETJA na ve-liko in malo »POTROŠNIK« v MURSKI SOBOTI razpisuje delovno mesto.

POSLOVODJE V POSLOVALNICI JURIJ I

Pogoji: visokokvalificirani delavce tekstilne stroke s 3 do 4-letno prakso na poslovodskem mestu.

Prošnje nasloviti na splošni oddelek podjetja do 26. novembra 1965 in priložiti življenjepis.

Naročite Kmečki koledar 1966

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 19. nov. — Elizabeta
Sobota, 20. nov. — Srečko
Nedelja, 21. nov. — Marija
Ponedeljek, 22. nov. — Cilka
Torek, 23. nov. — Klemen
Sreda, 24. nov. — Janez
Četrtek, 25. nov. — Katarina

NAROČILNICA

Podpisani poklic
kraj bivališča in hišna štev.
ulica (hiš. štev.) pošta
nepreklicno naročujem in prosim, da mi takoj po izidu po poštne povzetju
dostavite na zgornji naslov:

1. KMEČKI KOLEDAR 1966 S PRILOGO »Gospodarsko računovodstvo«
za din 700.—

2. KOLEDARSKO ZBIRKO (»Kmečki koledar 1966« s prilogi »Gospo-
darsko računovodstvo« in še naslednja knjižna dela: Karel Capek: »Navadno
življenje«, roman; Jara Ribnikar: »Zmaga in poraz«, roman; Edvard Kardelj:
Potovanje skozi čas; Franc Šrampc: »Beg v jutro«, roman).

za din 1.500.—
(Ustrezno številko, kar naročujete, obkrožite!)

V dne 1965.

(Podpis naročnika)

IZREŽITE, USTREZNO IZPOLNITE IN NA-
LEPITE NA HREBTO STRAN DOPISNICE,
DOPISNICO ODPOLNITE NA NASLOV: PO-
MURSKA ZALOŽBA, MURSKA SOBOTA,
KIDRIČEVA 4.

IZŠLA JE 8. ŠTEVILKA

HOROSKOP
DRUŽABNI MOST

Ljubljana Letnik I
November—december 1965
Št. 8 Cena 50 dinarjev

Danes je tukaj še prazen prostor. Zakaj?

ISČEMO NOVO IME ZA NAŠ MESEČNIK
ZA NOVO IME DAMO 100.000 DINARJEV!

Oglas v
Pomurskem vestniku
zagotovljen uspeh!

Priloga se vam
KOMISIJSKA TRGOVINA
STRAH FRANJO

GORNJA RADGONA - pri carini

POTREBUJEM

sobne peči, radijske aparate,
mopede, električne kuhal-
nike.

Oglejte si pri meni bogato
zalogo oblačil, obutve in teh-
niških potrebščin!

III=III

Uspešno posredovanje pri
nakupih in prodajah vam
zagotavlja

AGENCIJA
MURSKA SOBOTA

Kočljeva 16 Telefon 21-139

NUJNO
POTREBUJEMO
večje število avtomobilov
vseh vrst, hiš, gospodarskih
poslopj, traktorjev in kmetij-
skih strojev, stabilnih motor-
jev, motornih koles, mopedov
itd.

DECEMBRA BO IZŠEL
Kmečki koledar 1966
POMURSKA ZALOŽBA
Murska Sobota, Kidričeva 4

300
šivalnih strojev
z okroglim čolnikom, do-
mala novih, Singer, Pfaff,
Bernina in podobno, ugodno
prodamo po 400 avstrijskih
šilingov. Pogrezljivi stroji
od 700 AS, cik-cak od 1.200
AS dalje.
Garancija!
PIRKER, GRAZ
SCHÖNAUGASSE 43,
AVSTRIJA

PRODAJO
KMETIJSKI KOMBINAT RADGONA razpisuje
po sklepu CDS prodajo naslednjih osnovnih sred-
stev:
— kmetijskega orodja in opreme
— transportnih in ležalnih sodov
— elektromotorjev in koles
— raznih traktorskih priključkov
Licitacija bo 24. novembra 1965 ob 8. uri na
obratu Črnci-Apače, ob 12. uri pa v Gornji Rad-
goni.

BRANKO IVNIK:

RAZMAJANI MEJNIKI

»Pravkar je Beneš objavil po radiu mobilizacijo češko-
slovaške vojske!«

V konferenčni dvorani je zavladala smrtna tišina.
Prvi je spregovoril Hitler, ki je izjavil, da je s češko-
slovaško mobilizacijo onemogočeno vsako nadaljnje poga-
janje. Chamberlain je ugovarjal in tedaj se je pričel prepir
o tem, ali je ta mobilizacija samo varnostni ukrep proti
poldrugemu milijonu do zob oroženih nemških vojakov
ali, kot je trdil Hitler, grožnja z napadom.

Ko je končno Hitler izjavil pripravljenost, da ne bo
tako dolgo vkorakal v Češkoslovaško, dokler trajajo po-
gajanja, je izrazil Chamberlain svojo pripravljenost, da iz-
roči »spomenico« češkoslovaški vladi. Vendar je ugovarjal
zaradi prekratkih rokov. Hitler je popustil in določil 1.
oktober kot zadnji rok za umik češkoslovaških čet za črto,
ki jo je označil na priloženem zemljevidu.

Ob dveh jutraj se je Chamberlain v nekoliko bolj pri-
jateljskem vzdušju poslovil od Hitlerja in mu pri slovesu
dejal, da mu zaupa. Hitler se mu je zahvalil in pristavil:
»Češki problem je, kot sem že večkrat izjavil, zadnja oze-
meljska zahteva, ki jo še imamo v Evropi.«

S prisrčnim »na sydenje!« se je Chamberlain poslovil.

NA ROBU VOJNE

25. septembra 1938. Češkoslovaški poslanik v Londonu
izroči angleški vladi odgovor svoje vlade na Hitlerjevo
»spomenico«:

»Moja vlada je presenečena nad vsebino spomenice.
Predlogi gredo mnogo dalje od tega, kar smo sprejeli v
tako imenovanem anglo-francoskem načrtu. Torej naj bi
prepustili Nemčiji svoje skrbno zgrajene obrambne naprave
in naj bi spustili nemško vojsko globoko v deželo, še pre-
den bi utegnili deželo na novi podlagi organizirati in pri-
praviti vse potrebno za njeno obrambo. Moja vlada želi
slavnostno izjaviti, da so zahteve gospoda Hitlerja v svoji
sedanji obliki za mojo vlado absolutno in brezpogojno ne-
sprejemljive.«

26. oktober 1938. Delna mobilizacija v Franciji, mobili-
zacija britanske mornarice. Roosevelt pošlje Hitlerju brzo-
javko, v kateri apelira, naj svojih naporov za mirno rešitev
ne prekine. V vseh evropskih državah preplah.

Popoldne je obiskal Hitlerja Chamberlainov posebni
odposlanec Horace Wilson in mu sporočil vsebino odgovora
češkoslovaške vlade.

Hitler je planil pokonci.
»Saj sploh nima nobenega pomena, da bi se še kakor
koli dalje pogajali!«

Planil je proti vratom in hotel v skrajni nevljudnosti
pustiti tujega diplomata samega v svoji sobi. Toda pri vr-
atih je le uvidel, da je njegovo obnašanje preveč nevljudno.
Kot trmast deček se je vrnil na svoje mesto in poslušal
Wilsonova izvajanja do konca. Chamberlain je predlagal ne-
posredna nemško-češka pogajanja.

Hitler je ponovno planil pokonci in pričel divje psovati
Češkoslovaško in Beneša. Na koncu je vzklknil:

»Češka vlada ima samo dve možnosti: da sprejme nem-
ški predlog ali pa ga odbije. V zadnjem primeru bom Če-
škoslovaško razbil.«

»Če je tako,« je odgovoril Welson in se vzravnil, »mor-
am izpolniti nalogo, ki mi jo je dal britanski ministrski
predsednik. Prosim vas, gospod rajhkancler, da vzamete
na znanje naslednje: če bi se Francija pri izpolnjevanju
svojih pogodbenih obveznosti zapletla z Nemčijo v sovra-
žnost, bo imelo Združeno kraljevstvo za svojo dolžnost, da
Francijo podpre.«

Hitler je vzrožil:
»Če hočeta Anglija in Francija udariti, naj to kar sto-
rita! Meni je popolnoma vseeno. Pripravljen sem na vsak
primer! Torej se bomo znašli prihodnji teden v vojni!«

Zvečer je imel Hitler v berlinski športni palači svoj
znani govor, v katerem je ob navdušenem odobravanju
svojih privrženecv kričal:

»Odločeni smo! Gospod Beneš naj zdaj izbira! Mir ali
vojno! Nemško ponudbo bo ali sprejel in končno dal Nem-
cem svobodo ali pa si bomo to svobodo sami vzeli!«

In dalje:
»Gospodu Chamberlainu sem zagotovil, da nemško ljud-
stvo ne želi drugega kot mir. Nadalje sem mu zagotovil
in tukaj ponavljam, da za Nemčijo — ko bo ta problem
rešen v Evropi ne bo nobenega ozemeljskega problema
več! Nadalje sem mu zagotovil, da nadalje ne bom več za-
interesiran na češki državi. In to tudi garantiram. Nočem
nobenih Čehov!«

Nad Evropo so ležale sence vojne. Tudi Italija mobili-
zira. V predmestjih Prage kopljejo strelske jarko, prebi-
valstvo je mirno. Jugoslavija in Rumunija opozarjata Ma-
džarsko pred nepremišljenim napadom na Češkoslovaško.
Francija pospeši svojo mobilizacijo, Velika Britanija mo-
bilizira svoje letalstvo. V Berlinu tulijo sirene med proti-
letalskimi vajami.

PREOBRAT V ZADNJI URI

28. september 1938. Ob dveh popoldne bo potekel rok,
ki ga je postavil Hitler in nemška vojska bo vdrla preko
češkoslovaške meje. Samo ena iskra upanja je še: Cham-
berlain je prosil Mussolinija, naj posreduje pri Hitlerju
in prepreči vojno.

Ob enajstih je telefoniral Mussolini svojemu berlinske-
mu veleposlaniku Attolico, naj stopi k Hitlerju in naj mu
sporoči osebni nasvet, naj nadaljuje pogajanja.

Attolico je odhitel k Hitlerju. Zdal je res vsaka minuta
dragocena.

Hitler je bil prav tedaj na neki konferenci, ko so ga
klicali iz sobe. Attolico je pozabil na vse protokolarne pre-
pise in že iz precejšnje razdalje zaklical po hodniku:

»Firer, moram vam sporočiti nujno ducejevo sporočilo!«

Mussolinijev predlog je napravil na Hitlerja precejšen
vtis. Hitler se je zavedal, da se ne sme popolnoma izolirati.

»Povejte duceju,« je odgovoril po kratkem premisleku,
»da sprejemem njegov predlog.«

Rok, ki je čez kake tri ure potekel, je podaljšal za
štiriindvajset ur in obenem obljubil, da se bo z Mussolini-
jem še telefonično pogovoril.

Med kosilom je bilo čutiti splošno olajšanje. Popoldne
je imel Hitler z Mussolinijem telefonski pogovor, v kate-
rem sta se dogovorila, da bo Hitler naslednji dan povabil
Chamberlaina, Daladiera in Mussolinija na sestanek v
München.

Približno ob istem času je stal Chamberlain pred bri-
tanskim parlamentom. V rokah je držal osnutek govora, v
katerem je hotel poslane in angleško ljudstvo obvestiti, da
je vojna neizogibna, če bo Hitler napadel Češkoslovaško.
Tedaj je izročil sekretar parlamenta Chamberlainu listek.
Chamberlain ga je preletel in nato sporočil z močnim
glasom:

»Pravkar sem sprejel sporočilo, da je nemški kancler
povabil gospoda Daludiera, gospoda Mussolinija in mene
v München na pogovor o sudetskem vprašanju. Mislim, da
mi parlamentu ni treba sporočiti, kakšen bo moj odgovor.«

Nato je raztrgal pripravljene osnutke svojega govora.
V parlamentu je izbruhnil orkan navdušenja, ki se je kma-
lu ponesel na londonske ulice.

Čigava so najdena kolesa in drugi predmeti?

1. Moško kolo znamke »Rog-Sport«, zelene barve, št. 454938,
kompletно opremljeno.
2. Moško kolo znamke »Rog«, črne barve, št. 40860.
3. Okvir moškega kolesa neznane znamke, št. 604250.
4. Moško kolo znamke »Rog«, črne barve, št. 652013, komplet-
no opremljeno.
5. Moško kolo znamke »Rog-Sport«, št. 598718.
6. Moško kolo znamke »Rog-Sport«, št. 363518.
7. Moško kolo neznane znamke, št. 166361.
8. Moško kolo znamke »Rog-Sport«, št. 270648.
9. Žensko kolo znamke »Pretis«, št. 14239.
10. Moško kolo neznane znamke, št. 691649.
11. Moško kolo znamke »Rog-Sport«, št. 588745.
12. Moško kolo znamke »Rog-Sport«, št. 705456.
13. Moško kolo znamke »Pretis-Sport«, št. 356950.
14. Žensko kolo neznane znamke, brez številke.
15. Žensko kolo znamke »Rog-Sport«, št. 491952.
16. Moško kolo znamke »Rog-Sport«, št. 144579.
17. Moško kolo znamke »Rog-Sport«, št. 286410.
18. Moško kolo neznane znamke, št. 147020.
19. Moško kolo znamke »Rog-Sport«, št. 483996.
20. Moško kolo znamke »Rog Touring«, št. 257150.
21. Žensko kolo neznane znamke, št. 1196074.
22. Moško kolo znamke »Rog-Touring«, št. 440090.
23. Moško kolo znamke »Presto«, št. 743716.
24. Moško kolo znamke »Rog«, brez številke.
26. Moško kolo neznane znamke, št. 169241.
27. Moško kolo znamke »Diamant«, št. 1461907.
28. Moško kolo znamke »Steyer«, št. 557292.
29. Ogrodje, okvir moškega kolesa, št. 4152.
30. Žensko kolo znamke »Triumph«, št. 50652.
31. Žensko kolo neznane znamke, št. 1594625.
32. Moško kolo neznane znamke, št. 330655.
33. Moško kolo znamke »Rog«, brez številke.
34. Moško kolo znamke »Pretis«, št. 57736.
35. Žensko kolo znamke »Partizan«, št. 125831.
36. Žensko kolo znamke »Wiske«, št. 4916211.
37. Žensko kolo neznane znamke, št. 1259838.
38. Moško kolo neznane znamke, št. 9420375.
39. Okvir ženskega kolesa znamke »Rog Touring«, št. 348534.
40. Žensko kolo znamke »Rog Touring«, št. 173734.
41. Okvir moškega kolesa znamke »Elita«, št. 585218.
42. Moško kolo neznane znamke, št. 78751.
43. Moško kolo znamke »Extra«, št. 208632.
44. Moško kolo neznane znamke, št. nima.
45. Moško kolo neznane znamke, št. nima.
46. Okvir moškega kolesa neznane znamke, št. 685476.
47. Moško kolo znamke »Touring«, št. 325371.
48. Prednje in zadnje kolo črne barve, s plašči.
49. Moped »Colibri« rdeče barve, št. 282294.
10. moških in ženskih ročnih ur raznih znamk.
11. denarnic raznih oblik, v vsaki nekaj gotovine.
1. moška očala s črnim okvirjem
1. otroška očala z rumenim okvirjem in več raznih manjših
predmetov.

Navedeni predmeti so v hrambi pri Upravi za notranje za-
dave Skupščine občine Murska Sobota in na Postaji milice
v Murški Soboti.

ZABAVA • PLES • DOMAČE SPECIJA LITETE

VESELIČE

SREČOLOV • VINO • PIVO • RIBE • BAR
V nedeljo vas vabimo na pristne
PREKMURSKO KOLINE z odlično
kapljico. Za urne pete bodo po-
skrbeli Veseli fantje. PEČENA
RACA. Za obisk se vrnite na pri-
poročila GOSTILNA ZIEK, Lipov-
ci — pri železniški postaji.

zaposlitve

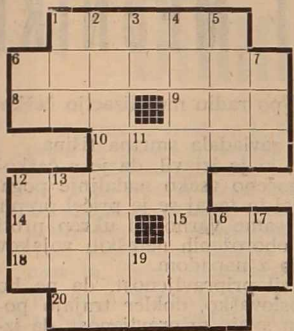
SNAŽILKO zaposlim. Plača in de-
lovni čas po dogovoru. Pekarna
Vinci Skraban, M. Sobota.
GOSPODINJSKO POMOČNICO —
sprejem takoj. Jože Brunec,
Kidričeva 30, (Plavi blok), Mur-
ska Sobota. M-735

MAZANJE

PRANJE

AGROSERVIS

MURSKA SOBOTA

VODORAVNO: 1. sinova žena, 6. lovska puška z majhnim kalibrom, 8. dolgorepa okrasna ptica, 9. varuh domačega ognjišča pri starih Rimljanih, 10. tropska smola (iz istih črk kot EMILE), 12. Turak, 14. arabski naziv za morsko ožino, 15. glina ilovica, 18. rusko moško ime, 20. rakev.

NAVPIČNO: 1. poželenje, strast, 2. jesenski mesec, 3. začetek abecede, 4. strokovnjak za starogrški jezik in književnost, 5. ime armenskega skladatelja Hačaturjana, 6. začetnici našega največjega pesnika, 7. števniki, 11. romanski spolnik, 12. eden in drugi, 13. izumitelj cepiva proti otroški paralizi, 16. tuje žensko ime, 17. vzklik, 19. kratica za konjsko silo.

Rešitev:

VODORAVNO: 1. kocka; 6. večerja; 8. ose; 9. Ida; 10. tamar; 12. atoli; 14. Kim; 15. noj; 18. otoman; 20. oralo.

Vsako leto 60 milijonov ljudi

Statistični urad OZN je objavil demografski letopis, v katerem je ugotovljeno, da se je prebivalstvo sveta od 31. junija 1963 do 31. junija 1964 povečalo za 60 milijonov oseb tako da je svetovno prebivalstvo sredi minulega leta štel 3.220.000.000 ljudi. V obdobju ene generacije je prebivalstvo sveta naraslo za 50 odstotkov, v obdobju od leta 1930 do leta 1960 se je dvignilo od nekaj več kot ene milijarde na 3,2 milijarde; samo od leta 1960 do leta 1964 pa je prebivalstvo sveta naraslo za 170 milijonov. Po številu prebivalcev je Azija še vedno daleč pred ostalimi celinami: v Aziji živi 1 milijarda 783 milijonov ljudi, Aziji sledi Evropa s 440 milijoni, nato Afrika s 304 milijoni, Amerika in Kanada skupaj števila 286 milijonov prebivalcev, Južna Amerika jih ima 162 milijonov, na zadnjem mestu pa je Oceanija z dobrimi 17 milijoni ljudi.

Država z največjim številom prebivalcev je Kitajska, kjer živi po cenitvah strokovnjakov OZN 686 milijonov ljudi; vendar je ta podatek v precejšnjem nasprotju z domnevami angleških strokovnjakov, ki trdijo, da Kitajcev ne bo več kot 400 milijonov, medtem ko grede drugi v nasprotno skrajnost in pravijo, da je na Kitajskem nad 700 milijonov ljudi. Po številu prebivalcev je v Aziji na drugem mestu Indija, ki po tem poročilu šteje nekaj nad

471,5 milijona prebivalcev. Sovjetska zveza jih ima 228 milijonov, Amerika 192 milijona, Indonezija nekaj več kot 102 milijona, Pakistan pa skoraj 101 milijon. V Afriki je na 1 mestu Nigerija, ki ima 56,4 milijona prebivalcev, medtem ko v Južni Ameriki vodi Brazilija, ki šteje le nekaj manj kot 79 milijonov prebivalcev. V Evropi je razen Sovjetske zveze po številu prebivalcev najmočnejša Zahodna Nemčija, kjer so nasteli nekaj nad 56 milijonov ljudi, Velika Britanija jih ima 54 milijonov, nato pa prireda Italija z nekaj manj kot 51 milijoni ter Francija z 48,5 milijona prebivalcev.

Za največje mesto na svetu — po številu prebivalcev leta 1964 — še vedno velja Tokio, ki ima samo na področju mesta 8.833.000 ljudi, skupno s predmestji pa 10 milijonov 428.000 ljudi. Drugo največje mesto je New York z 8.086.000 prebivalci, medtem ko s svojimi predmestji šteje 11.291.000 ljudi in tako prekaša celo Tokio. London sam ima 3.184.000, »veliki« London pa 8 milijonov 187.000 prebivalcev. Nato sledijo Sanghaj s 6,9 milijona, Moskva 6,3 milijona in Bombay s 4,5 milijona prebivalcev. Z več kot milijon prebivalcev pa je na svetu 80 mest.

Prah iz vesolja

Po sledovih osmija in iridija v usedlinah na dnu Pacifika so izračunali, da pade vsako leto na zemeljsko površino skupno kakih sto tisoč ton kozmičnega prahu. Podatek povzamemo po izjavi Johna Barkerja s Fermijevega instituta pri Chicaški univerzi na letni skupščini Ameriške kemijske družbe v Atlantic Cityju.

Kovinske drobce v usedlinah na morskem dnu pripisuje dr. Barker kozmičnemu prahu in meteoritom. Po njegovih računih znaša koncentracija osmija in iridija 1—5

desetmilijardink v vsakem gramu usedline.

Podatke o sestavi usedlin na pacifičnem dnu je zbral oceanografski inštitut v La Jolli (Kalifornija). Ta ustanova vsestransko proučuje oceansko dno in življenje v morju. Zahtevno raziskovalno delo utegne postati v dogledni prihodnosti velikega pomena. Kot primer naj omenimo alge, ki bodo po vsej verjetnosti že kmalu pomemben vir hrane za naglo naraščajoče svetovno prebivalstvo, izvlečke iz njih pa bodo uporabljali tudi astronauti na dolgih poletih.

KOKOŠI MORAJO IMETI ČAS

Ameriški kokošjerejci so spet v težavah. Leta 1925 je tehtala povprečna ameriška kokoš pet funtov (funt je 453,59 grama), znesla pa je 112 jajc na leto. To je bilo premalo. Sedaj tehtajo povprečna ameriška kokoš samo štiri funte, po zaslugi znanstvenih krmilnih metod pa znese 240 jajc. Rejci kljub temu niso zadovoljni, ker so jajčne lupine tako tanke, da se zdrobijo že ob rahlem udarcu. Zaradi tega imajo rejci letno 45 milijonov dolarjev škode. Pa so zopet povprašali znanstvenike, ki so jim pa odvrnili: »Zmanjšajte in poskrbite, da bodo imele kure več časa za tvorbo lupin!«

ZOB PRIPOVEDUJE

Z namenom, da bi zbrali kar največ podatkov o delu človeških čeljusti, so zdravniki michiganske univerze vstavili enemu izmed prostovoljcev umetni zob, ki je v njem šest drobcenih oddajnikov z akcijskim radijem 33 cm, 28 elektronskih merilnih instrumentov in dve bateriji, ki ju je mogoče ponovno napolniti z energijo. »Pripovedujoči zob« je sveda drag, saj je stal 30.000 dolarjev. Od podatkov, ki jih bodo zbrali, si obetajo zdravniki nova spoznanja in možnosti za izdelovanje boljših, ustrežnejših zobnih protez.

Drago Grah

Vinogradniški običaji po novem

Ljudje vse pogostejše zatrujejo, da stari običaji izumirajo. Temu da so krivi moderni časi s svojo moderno tehniko in modernim načinom življenja.

Nekoč so na primer žene zganjale mnoge šale pri prvem rigolanju goric. Na Murščaku, v kapelskih goricah, se je tako kaj hitro zgodilo, da so zgrabile najbližjega kopača, ga vngle na tla, mu položile eno nogo na to stran drevesa, drugo pa na drugo stran in mu sezule čevlje. Drugemu spet so na podoben način slekle srajco.

Danes pa, tako trdijo ljubitelji dobrin starih šeg, tega vsega več ni. Prišel je traktor, začel rigolati sam in kar čez noč pregnal iz goric šegave kopače z vsemi njihovimi burkami. Toda pesimisti nimajo povsem prav. Mnogi običaji so ostali, samo da se zdaj pojavljajo v nekoliko drugačni podobi. Res je, na primer, da je bil Vincec že od nekdaj spoštovani varuh vinogradov, ni pa res, da bi v naših modernih časih pozabil nanj. Spremenili so mu samo ime, tako da ni več Vincec, ampak Vodenc. Kot takega pa

ga danes marsikje poznamo, še najbolj pa tam, kjer ni goric.

V tem primeru torej morajo branilci in zagovorniki starih šeg priznati, da je v bistvu stari folklorni elemnt ostal. Toda to ne pomeni, da ne poskušajo svojih trditve dokazati z novimi navedbami. Tako recimo prav oni pripovedujejo, da so nekoč o Martinovem ljudje v prlekkih vinogradniških predelih hodili z »radošem« (sitom z velikimi luknjami) vino čakati na potok. Danes pa tega ne delajo več. In kje je po mnenju teh starih zagovornikov vzrok za to? V tem, da človeku ni treba iti več na potok, ko pa je mnogo bolj verjetno, da bo drugje lažje dobil tako vino. Kar v čašo mu ga bodo nalili, ne glede na to, da niti radoša nima s seboj. Vendar pa je prav to spet dokaz v korist novih teorij, da običaji izginjajo, ampak se le prilagajajo novim časom.

Na Hanževo so v kapelskih goricah nosili vino v cerkev

79

Tisto noč je Azbad sam prišel nadzirat stražo v palačo. A to je bila samo pretveza. Dobro plačani skoljenec je bil prinesel popoldne njegovo pismo v spalnico Ireni. Zdaj jo je čakal. Sto in stokrat je preštel okna in iskal luči, ki bi mu oznanila: vstala je, prihaja!

Kar se mu je zazdelo, da se je premaknila mimo visokih lotosov temna senca. Srečen in omamljen je hitel proti njej »Irena,« mu je vzklikalo srce. »Irena.«

Senca se je ustavila. Azbad še enkrat zašepče s tresočim glasom: »Irena!«

Tedaj zadoni zvonek glas: »Čestitam!«

Azbad je vztrepetal po vsem životu, zakaj dobro je spoznal glas carcie Theodore.

80

Radovan je odšel po slovo tudi k Epafroditu.

»Ne hodi! Ni ti sile pod mojo streho!«

»Moram gospod. Godec mora križem sveta. Sin naj ostane, ker ni moj sin, ker je bolj za meč, kakor za strune. Zato naj ostane pri meču, oče pa gre in z njim pesem!«

»Kako boš potoval?«

»Kakor potujem že petdeset let.«

»In če ti ponudim voz do Odrina?«

»Ne razžalim te in se popeljem. In ko bi naložil še kak vrč, saj ne uteži.«

»In ná možniček, da ne boš hodil prazen.«

»Ni potrebno za godea, a koristno je le. Bogovi, kaj sem vam storil, da me tako ljubite?« je vzkliknil in mladostno odhitel.

81

Na travi vrh okopov je sedel Svarun. Vso zimo se ni ganil od doma. Starostna Bojan, njegov naslednik je prihajal do njega po nasvete.

»Moder si, Bojan, delaj po modrosti! Čemu se pripravate? Anti love ovce Slovenu, Sloven trati pušice nad Antovimi kozličji. Perun sam je onečaščen! Bliske nabrusi in jih med brate trešči, ki se koljejo med seboj. Vzdignite se Bojan in Velegost, otmita rod sramote.«

»Ne boj se Svarun, vsi starešine Slovenov smo tvoje misli. napolniti tule s strelkami, poostri kopje in nabrusiti sekire. Sama se napotiva še danes do Antov. Objeti mora brat brata, za skupni pohod preko Donave.«

Po tem sklepu je Svarun spet oživel.

Trgovsko podjetje na veliko in malo Murska Sobota

Prodajalna TEHNOPROMET vam nudi:

- spalnice
- dnevne sobe
- regale
- kombinirane omare
- kuhinje
- kuhinjske elemente
- pohištvo vseh vrst po komadih

- tekače in preproge
- plastične mase
- dekorativne tkanine - zavese
- volnene in
- prešite odeje

Priporoča se vam kolektiv Tehnoprometa!

AUDIOVISION

TRST, VIA TARABOCCHIA 10

Superavtomatični pralni stroji

VSEH ZNAMK

Samo zadnji modeli - nove izvedbe

Plačate lahko s kakršnokoli valuto!

Priskrbimo vam tudi vse potrebne listine za izvoz. Dajemo tehniško pomoč in garancijo.